DUMITRU ŢEPENEAG

AŞTEPTARE

Articol I. PLÂNSUL

Stătea în dulap acoperindu-şi ochii şi fruntea, probabil plângea.

Am citit undeva – sau poate am auzit, am visat eu ori altcineva a visat şi mi-a povestit mie visul – că o maneehiuristă ţinuse multă vreme în noptieră un vultur, iar un fotograf creştea un leu într-unul din sertarele biroului. Dar el nu era nici vultur nici leu, pentru că el plângea. Şi nu era nici om, deşi trupul, îngrozitor de slab, costeliv, părea de om. Avea două picioare sfrijite, învineţite de frig, dar cu unghiile crescute ca nişte gheare, gheare puternice de vultur, încovoiate, care pe măsură ce creşteau pătrundeau tot mai adânc în lemnul vechi, aproape putred, al dulapului. Păr nu avea mai deloc, doar un smoc deasupra sexului pipernicit şi vânăt şi câteva fire pe pieptul scobit. I se vedeau coastele toate, atât era de slab, şi între două coaste o cicatrice enormă, înspre partea inimii, urma unei răni de cuţit sau de suliţă sau poate de frigare din aceea în care odinioară se perpeleau la foc mielul ori vânatul sau chiar un viţel întreg.

Îşi acoperise ochii cu palmele, nu i se vedeau decât bărbia, din care ţâşneau câteva fire lungi de păr roşcat, şi buza de jos, uşor tumefiată, gălbuie. Braţele îi erau subţiri, descărnate, dosurile palmelor zbârcite şi cu câte un semn negru şi rotund, cât o monedă, cicatrici sau pete din naştere, nu ştiu. N-am îndrăznit să-l ating cu mâna, să-l pipăi, să-i dau la o parte palmele cu care îşi ascundea ochii, sau chiar să-l scot din dulap, să-l poftesc pe un scaun ori în pat, să se odihnească.

Dacă plângea însemna că există, că nu e mort, deşi stătea nemişcat, mereu în aceeaşi poziţie, nici pieptul nu-i tresălta, ori atât de uşor că nu puteai să-ţi dai seama, dar plângea, asta era sigur (ori se prefăcea că plânge?}, zărisem două-trei boabe de lacrimi scurgându-i-se pe bărbie.

Habar n-arii cum a procedat manichiurista cu vulturul, şi mai ales cum a reuşit să nu-i afle taina niciunul din cei cu care locuia – sau poate locuia singura şi vulturul îi era unica mângâiere pe lume – nu ştiu, dar mie, mărturisesc, mi-era în acelaşi timp şi frică şi scârbă (ori poate chiar milă…), nu mai puteam suportă vederea acestui trup gol, udat de lacrimi, aşa că am închis uşile dulapului care scârţâiau şi m-au culcat din: nou.

Patul e aşezat chiar în faţa dulapului, din doi paşi ai şi… ajuns… şi e cam hodorogit, îi simt droturile cum mă. Împung în coaste, îmi trebuie destul de mult timp până să-mi găsesc locul, şi cu pătura trasă peste ochi, să adorm.

6

Îi auzeam prin somn plânsul înăbuşit şi suspinele „şi-i vedeam dosul palmelor zbârcite cu cele două cicatrice, cele două monede rotunde, cafenii, îl vedeam, cum îşi acoperă ochii: căci nu voia să mă vadă, şi atunci a trebuit să-l visez, şi câte eforturi! să-i văd chipul în vis, ochii trişti, rareori veseli, să-l văd altfel decât mi se arătase în dulap, înţepenit ca într-o oglindă – să-l fac, măcar în vis, să înceteze plânsul.

Iată-l aşezat sub un copac înflorit, pe cap cu joben, deşi restul corpului îi era tot neacoperit – e şi vina mea, desigur! – şi tot bicisnic; pielea îi era însă mâi albă, mai sănătoasă, fără broboanele acelea care apar când ţi-e frig sau ţi-e scârbă. La picioare i se tolăni un leu, apoi veniră şi două femei frumoase» trupeşe, în rochii subţiri de mătase. Purtau părul lung şi aveau priviri galeşe, viclene uneori. Îşi lipiră obrajii de umerii lui înalţi şi ascuţiţi, aişezate de o parte şi de alta, şi sus, cerul era lucios, era pesemne foarte cald, leul căsca plictisit. Statură aşa mult timp „ca la fotograf, erau atât de trişti toţi trei şi parcă aşteptau ceva. Dar nu plângeau, m-am bucurat eu, erau trişti, dar nu plângeau!

Altă dată l-am văzut călare pe o bicicletă, cu roata din spate mai mare decât cea din faţă, iar spiţele erau din aur, străluceau. La ghidon, în loc de sonerie, avea instalată un fel de pompă prelungită cu o pălmie, un fel de goarnă de care însă nu se folosea. Era

îmbrăcat într-un tricou marinăresc, cu dungi albastre şi albe, şi cu un fel de izmene lungi din acelaşi material, aşa că mai degrabă părea costumul unui puşcăriaş. Mergea cu bicicleta pe nisipul unei plaje, deşi marea nu se vedea nicăieri. De jur-împrejur, pustiu, el era gră

7

bit, jobenul i se datina pe cap, din cauza eforturilor pedalatului, şi abia înainta, chipul îi era grav, nu posomorât dar preocupat, sprâncenele încruntate, pielea frunţii încreţită: avea de mers undevia, o treabă foarte precisă de făcut. Şi într-adevăr l-ara văzut într-o altă noapte, sau poate în aceeaşi – tee importanţă are! – într-un oraş, deasupra se rotea solemn un vultur, un oraş cu ziduri albe, însorite, şi acolo se strânsese o mulţime de oameni cărora le vorbi îndelung. Era de astă dată îmbrăcat într-un fel de halat lung, care-i ajungea până la glezne, larg, fluturându-i pe trup, iar mânecile, braţele, păreau nişte aripi în timp ce vorbea. Ochii îi luceau, nu mai erau deloc trişti, buzele se subţiau din când în când într-un zâmbet ironic. Şi ce admirat era! Oamenii se ţineau după el, după bicicleta lui cu spiţele de aur, şi-i sorbeau cuvintele, stăteau cu gurile căscate, şi el vorbea, vorbea, vorbea… Nici nu ştiu ce anume ne fascina atâta, multe din spusele lui le auziserăm şi de la alţii, stau cel puţin mie laşa mi se părea, dar felul în care vorbea, braţul acela slab care ieşea ca un gât de pasăre din mâneca halatului, degetele mâinii crispate şi apoi, brusc, mângâietoare, ocrotitoare, şi vocea, timbrul vocii, asta într-adevăr nu mai auzisem; era o voce venită nu ştiu cum din altă parte, şi doar trecând prin el ca printr-un megafon, el doar mişca buzele şi braţul, gât de pasăre şi baghetă de dirijor, sau mai precis după felul cum îşi mişca degetele cu o nemaipomenită agilitate, mânui tor de păpuşi, sforar de marionete, şi noi ne mişcăm, ne clătinam, tremuram la fiecare vorbă sau, dimpotrivă, înţepeneam cu răsu

8

flarea tăiată, cu gâturile încordate, cerul gurii uscat, asudaţi, chinuiţi şi fericiţi, sus deasupra capetelor noastre, vulturul se rotea

în cercuri din ce în ce mai joase, mai exacte.

Apoi iată-l lângă o cişmea, într-o curte de mahala plină de flori, cu o oală mare, roşie, în braţe, aple – * cându-se către şuvoiul argintiu, iar mai în fund, ascuns printre flori, un bărbat care se uită la el, ferindu-se să nu fie văzut. În uşa casei, pe cerdac, se ivise o femeie înaltă şi blondă, care zâmbea somnoroasă, era dis de dimineaţă, primăvară. După ce umplu oala, se îndreptă de şale şi întâlni privirea femeii. Nu l-am văzut niciodată atât de fericit. Purta acelaşi halat de băiat de prăvălie, sau mai degrabă de infirmier, căci era de um alb curat, strălucitor. Apoi din văzduh coborî un vultur drept pe umărul lui şi el sălta oala ca pasărea să poată bea. Era un vultur mare, gri-argintiu, cu gheare puternice, încovoiate, care pe măsură ce creşteau pătrundeau tot mai adânc în lemnul putred al dulapului. Nu, am închis, am trântit uşile dulapului, nu mai pot să-i suport plânsul ăsta înăbuşit, neîntrerupt. M-am prăbuşit pe pat, cu faţa în jos, şi am încercat din nou să adorm, sau să continui să dorm. Să mă întorc în grădina aceea de mahala şi să fie iarăşi dimineaţă şi el vesel, fericit. De acolo din fund, furişat printre florile nemaivăzut de înalte, o pădure de flori, îl priveam bucuros şi invidios totodată, mişcările lui erau atât de precise, atât de sigure şi de necesare. O lumină blândă se lăsă peste grădină, peste lucrurile toaite şi totul încremeni cine ştie pentru cât timp.

9

Îi aud iar plâasul înăbuşit sau poate tot mai visez. O piaţă, lume multă adunată în faţa unei clădiri enorme – o primărie, un minister? – voci furioase, pumni încleştaţi, faţa lui palidă, nedumerită, e dus într-o cameră, unde stă în picioare, în faţa unui militar aşezat la un birou. Ofiţerul îi vorbeşte la început calm, ba chiar cu oarecare blândeţe, el stă tot în picioare, la uşă se află un bărbat înalt, îmbrăcat în haine civile, cenuşii, ofiţerul are trăsături mai fine şi vorbeşte destul de potolit, dar încet, încet îl văd cum se enervează, îi pune mereu aceleaşi întrebări şi pare nemulţumit de răspunsuri, ce vrea? spune, recunoaşte! recunosc, n-am de ce să mă feresc, mă dor picioarele, el e roşu la faţă, vinele de la gât i se

îngroaşă vizibil, spune! spun, urlă, loveşte cu pumnul în biroul din stejar masiv şi călimara se varsă, tocul cade şi se înfige în duşumea ca o săgeată.

Şi din nou mulţimea care grohăie afară, apoi zbiară, soldaţii fac zid cu lăncile, dar nu vor putea multă vreme rezista.

Scenele se amestecă, se combină între ele. Vreau să scap, şi vreau să scap şi de plânsul ăsta insuportabil, îmi pipăi faţa cu palmele, fruntea, am obrajii umezi şi-mi în fund atunci faţa în pernă să plâng saiJ să visez mai departe.

Ce frumoasă grădină, acolo pe deal, la marginea oraşului! Era înconjurat de mai mulţi prieteni sau admiratori care stăteau, în jurul lui, în picioare, iar el aşezat pe o bancă, aşa că nu puteam să-l văd prea bine, doar o parte din el, jumătate din chip, barba roşcată, sau numai fruntea, o pulpană a halatului, o mână ridicată în timp ce vorbea. Bicicleta era rezemată, ceva mai încolo, de un copac. Câţiva puşti o priveau cu nesaţ fără să îndrăznească să se apropie şi s-o pipăie. Lângă el, pe bancă, mai erau vreo doi bărbaţi şi o femeie blond-roşcată care-şi ţinea capul plecat, ascunzându-şi faţa în halatul lui alb. El vorbea ca întotdeauna, cu voce blândă şi egală, arătând spre vârful copacilor. Pe o alee trec nişte soldaţi, conduşi de un ofiţer tânăr, se uită din mers spre grupul adunat în jurul lui şi se duc mai departe. Dinspre poarta grădinii vin alţii care se uită pe furiş la mine. Ofiţerul îmi face ou ochiul. Mă dor picioarele, rotulele genunchilor, dar trebuie să mă ridic.

Pe urmă e iarăşi singur, cu capul în mâini, se gândeşte sau plânge. Lângă el răsare ca din pământ un domn foarte elegant, cu o servietă mică de doctor. Îşi dau mâna ca două vechi cunoştinţe, domnul cel elegant e foarte volubil, vorbeşte mult şi probabil prea tare, căci el îi face din când în când semn să coboare tonul: duce degetul la buze şi celălalt dă din cap şi râde, ridică din umerii nu e nimeni în jur, doar un păun care îşi înfoaie coada pe o alee ceva mai încolo. Dar el probabil ştie că sunt şi eu acolo, ascuns după un tufiş, se uită în direcţia mea şi zâmbeşte – nu mai este îmbrăcat în halat, e din nou gol şi slab, cu jobenul aşezat în poală ca să-şi

ascundă sexul – apoi îşi duce degetul la buze şi celălalt acceptă să coboare tonul, îşi apropie buzele de urecheia lui şi el întinde capul, surâide, puţin ironic, apoi vădit amuzat, râde o dată scurt ridicând jobenul, par doi. complici care pun. la cale o afacere cam dubioasă, ori poate vorbesc despre femei. Domnul cel elegant îi pune o mână pe umăr şi-l apleacă uşor, apoi îşi întoarce brusc capul în aşa fel încât să atingă ou urechea spinarea celuilalt. Apoi rid din nou, amândoi, doctorul scoate din geantă o pereche de mănuşi negre şi le trage cu grijă pe degete şi începetează râsul.

Acum e aşezat la o masă lungă, e parcă un fel de banchet, iar el e personajul principal, în cinstea lui e dată masa. De altfel el e toităeauna în centrul atenţiei, nu e nici prima, nici ultima oară. Are din nou halatul cel alb, dar nu mai e tot aşa de alb, pe umărul stâng sunt câteva pete roşii, iată altele şi pe unul din piepţi, dar asta nu-l împiedică să vorbească plin de importanţă, la un momentt dat chiar se scoală, se uită la noi toţi şi spune ceva, zâmbind uşor ironic, da, zmibetul ăsta oare m-a enervat totdeauna! (deşi nici asta nu poate fi pentru mine o scuză); toţi sunt foarte nedumeriţi şi arată unii spre alţii, au nişte priviri mirate de parcă cine ştie ce-ar spune, şi el se sfieşte, tace câteva clipe lăsându-i pe ceilalţi să se mire, surâde satisfăcut ca după o glumă, şi se uită în direcţia mea, îmi caută privirea, dar eu intenţionat privesc în altă parte, acolo în fundul încăperii, unde s-a ivit femeia cea blondă despre care unii spun că e manichiuristă, alţii o vorbesc de rău, trăieşte la o mansardă, dar nu e adevărat, are o căsuţă la mahala, bârfe stupide, şi oricum mie îmi place. În sfârşit, se aşază şi el şi începe să mănânce cu poftă, îşi taie bucăţi mari de friptură şi-şi umple gura, fără să-i pese de întrebările care i se pun. Apoi îşi toarnă în pahar vinul roşu ca sângele şi mi-4 umple şi pe-al meu. Se uită în ochii mei şi eu n-am timp să-mi feresc privirea, e grozav cum semănăm, parcă m-aş uita într-o oglindă. La desert apare fotograful şi ne imortalizează pe toţi.

De multe ori se întâmplă ca scenele să se repete, să se ivească scene vechi pe care abia le mai recunosc. Nici măcar nu ştiu dacă e vorba de mine, deşi eu sunt prezent peste tot,

întotdeauna, cum e şi firesc. Iată* de pildă scena asta de iarnă: oameni trecând grăbiţi pe stradă, parcă urmăriţi, sau neliniştiţi de un li" ru îngrozitor care avea să se întâmple; se auzea zăngănit de fiare, de săbii, ţipete. Cineva îmi spunea să nu stau la fereastră, şi eram mic de o şchioapă, o femeie mă ducea în braţe plângând, iar bărbatul de lângă ea arunca priviri înspăimântate, repezindu-se când la fereastră, când la patul unde mă culcaseră. Pe cer se vedea o lumină roşie, orbitoare, ca de incendiu. Un fascicol de raze pârjolea cerul. A doua zi plecam cu o maşină undeva departe, nu mai ţin minte decât porumbarul şi guguştiucii cu aripi mari, argintii, ca de vultur, şi dinele cu coamă de leu, legat de un lanţ în spatele casei. Noaptea când răsărea luna, fiara răcnea sau gemea, încercând să rupă lanţul ori să scoată din rădădină copacul de care era legat.

Scenele se învălmăşesc, într-o scenă iată-ne pe amândoi, el e închis într-un dulap vechi, cu faţa ascunsă în palme, şi eu deschid dulapul şi-l descopăr acolo şi mă sperii, apoi îmi dau seama că e o farsă, ieşi afară! îi spun, şi el plânge, e gol puşcă, trupul învineţit de frig, acoperit de cicatrice, o cicatrice mare şi urâtă în dreptul coastelor, şi plânge întruna, îi aud plânsul în somn şi mă perpelesc în aşternut să scap de vederea acestui trup gol, ud de lacrimi.

Îl vedeam din când în când trecând pe bicicletă, eram amândoi foarte tineri atunci, el era băiat de prăvălie şi purta tot timpul un halat care părea de infirmier sau de doctor, atât era de curat, iar eu ajutam un fotograf, învăţasem să developez fotografiile şi chiar să fac retuşuri. L-am pândit de multe ori să-l fotografiez cum mergea ţanţoş pe bicicletă, sau cum, când se credea singur, chema nu ştiu de unde un vultur gri-argintiu oare i se aşeza pe umăr sau pe genunchi, înfigându-şi în carnea lui ghearele puternice. Ce-i drept, şi lui îi plăcea să pozeze şi de la un timp umbla cu o şleahtă întreagă după el, voia să înfiinţeze un teatru nou, nemaivăzut, n-taveau local şi nici bani destui, era mai degrabă o trupă ambulantă, şi mjam ţinut şi eu după ei, îmi plăcea în tovărăşia lor, mai ales la chefuri, la chiolhanele la care veneau şi femei, ce mai! a

fost frumos. Pe urmă s-au întâmplat atâtea lucruri, unele poate nici nu s-au întâmplat aievea, poate doar le-am visat, ori le visez acum, ori le-am auzit povestite de alţii. Nu le ţin minte pe toate, multe s-au pierdut ori s-au decolorat ca fotografiile ţinute vreme îndelungată la soare; dar altele s-au fixat cu atâta putere incit e destul să închid ochii…

După-amiaza aceea de toamnă sau de primăvară, dar o primăvară stinsă, tristă ca o toamnă, stăteam pe o bancă într-un parc, era linişte, nu se auzeau decât şuşotelile şi chiotele copiilor care se jucau uodeva pe o altă alee, mai departe. Stau pe bancă şi visez cu ochii deschişi sau poate chiar dorm. Pentru o clipă mi se pare că-l zăresc sub un pom înflorit, de-a dreapta şi de-a stânga două femei care-şi sprijină

14

obrazul de umărul lui slab, şi e şi acum tot gol, doar pe cap are un joben cam uzat, iar la picioare un leu sta tolănit şi cască trosnindu-şi fălcile. Copiii se joacă mai departe, dar când zăresc bărbatul înalt cu joben care stă timid lângă un copac – femeile plecaseră şi poate confund eu scenele şi nici urmă de leu – se reped gălăgioşi, bucuroşi, îl înconjură, se agaţă de el, îl scutură ca pe un pom, apoi îl îmbrâncesc cu mâinile lor mici şi nerăbdătoare spre un copac mai gros, un castan – cum încremenea mulţimea sorbindu-i vorbele, dar acum el tace şi zâmbeşte blând, parcă încuviinţând – şi-l leagă de copac cu panglici, cu funde, iar jobenul îi cade, rostogolindu-se prin iarbă.

Copiii încep să-l împungă cu săbiile lor mici, de lemn, şi cu suliţi făcute din crengi şi el râde, probabil se gâdilă, şi râd şi copiii, venind tot mai mulţi, tropăie în jurul lui din cale-afară de veseli. Pe urmă se ivesc şi rudele copiilor sau persoanele care-i însoţesc, stătuseră până atunci pe băncile aleilor, răspândiţi, citind ziarul sau croşetând, prefăcându-se neinteresaţi, iar acum vin şi ei să înfigă în corpul răstignit de copac, fiecare ce avea: ace de păr, pioneze, agrafe, pixuri, câte un briceag, ba chiar câte o furculiţă mică, din aceea de voiaj. O bătrână se apropie sfioasă, scoate din poşeta

veche, jerpelită, nişte andrele şi i le înfige în burtă. El nu mai râde, doar zâmbeşte aprobator sau chiar încurajator. Mă apropii şi eu, nu ştiu ce să fac, mă învârt încurcat de colo încoace, mă sucesc, mă învârtesc, după privirea lui îmi dau seama că nu m-a văzut, nu m-a recunoscut. Oamenii începură să plece, dar veneau alţii, era un du-te-vino de nedescris. Co

15

piii se plictisiră, îşi găsiseră de joacă în altă parte a grădinii. Vulturul se aşezase pe o creangă deasupra capului său, lăsat acum într-o parte. Mi-am scotocit prin buzunare, n-aveam decât un stilou cu peniţă de aur şi mă gânideam că se strică peniţa şi-mi părea rău. De aceea şovăiam, mă învârteam în jurul copacului gândindu-mă să-i înfig stiloul în ureche sau în ochi, şi pe urmă, când lumea se risipeşte, să mi4 iau înapoi. Mă lăsam îmbrâncit de noii-veniţi care înfigeau toate acele obiecte atât de diferite, grăbinidu-se din ce în ce mi-ai tare, desigur se temeau că se întunecă, deja soarele coborâse în spatele parcului, ultimele raze erau lungi şi roşiatice.

În lumina aceea a amurgului trupul lui prindea să semene cu o pasăre cu pene de fier, sau cu un animal preistoric acoperit cu solzi. Era lume tot mi-ai puţină, nimeni nu mai râdea, veselia şi spontaneitatea de la început se transformaseră într-un ritual cu gesturi automate din ce în ce mai grăbite: fiecare venea, înfigea obiectele respective, mereu cam aceleaşi: ace, bricege, agrafe, pixuri, etc. – unul singur mai inventiv îi vârâse în gură o cheie lungă şi plecase iute fără să se mai uite îndărăt. Până să mă hotărăsc eu, el mă văzu şi mă recunoscu şi zâmbetul i-a pierit de pe buze, i-au dat lacrimile. Am scos din buzunarul de la piept stiloul, I – am deşurubat cu grijă, m-am uitat la peniţa de aur care strălucea în ultimele raze ale soarelui şi tot nu m-am putut hotărî. Lacrimi îi curgeau pe obrazul acoperit de zeci de ace şi pioneze, atât de multe că formaseră o mască de fier. Doar în ochi mai era loc, în ochii care plângeau – de durere, de milă? – căci şi în urechi îi înfipseseră două tije

16

lungi, ca nişte antene, nu le-am putut identifica exact.

Rămăsesem singur cu el. Plecaseră toţi, mulţumiţi că-şi făcuseră datoria şi nimeni nu se mai apropia. Copiii se jucau în partea cealaltă a parcului: săpau o groapă.

De ce plângi? Răspunde-mi, de ce, pentru ce, pentru cine? Şi iar am închis uşile dulapului scârţâind <,. «din balamale şi m-am dus să mă culc, mi-am azvârlit în pat ca într-o apă călduţă şi liniştitoare, căci nu mai puteam suporta plânsul liniştit, sistematic, chiar dacă aici în dulap – în propria mea casă! – îşi ţinea ochii acoperiţi şi nu puteam vedea nici mila, nici durerea din ei. Să mă culc din nou şi să fac în aşa fel să nu se mai ivească decât scenele plăcute, scenele în oare pare fericit, ba chiar zâmbeşte puţin ironic, înconjurat de femei, care l-au iubit întotdeauna, de femei şi de copii. Mergând pe bicicletă, în halatul lui alb, cu jobenul dat puţin pe spate, e cald, e linişte, casele sunt albe, femeile frumoase, înalte, trupeşe, îi zâmbesc, iar unele mai îndrăzneţe îi fac semne cu mâna; ori aşezat pe o bancă, înconjurat de alţi bărbaţi cărora le vorbeşte domol şi ei îl ascultă respectuos, eu cu aparatul de fotografiat stau pitit într-un tufiş din apropiere şi sunt bucuros şi invidios, sau în curtea aceea de mahala, cu flori şi cişmea, unde l-am văzut atât de «fericit.

Scenele se repetă, se combină între ele, de multe ori el apare gol, doar cu jobenul pe cap şi vulturul îl loveşte cu ciocul în pieptul slab, şi femeile din jurul său zâmbesc privind cu coada ochiului, câţiva soldaţi calcă peste florile din grădină, au spade şi suliţi şi aleargă, trec din curte în curte, imaginile se învăl

17

măşesc şi trebuie să fac un efort să mă trezesc. Dar oare mă trezesc? Găti nu-i mai aud prinsul, mă ridic în coate, trag cu urechea, aştept, dar plânsul acela înăbuşit nu se mai aude decât foarte rar, şi atunci nu ştiu dacă sunt treaz ori visez. N-am mai deschis de mult dulapu11, hainele mi le atârn pe spătarul scaunelor, paltonul mi-l întind pe jos, ca să aibă el loc şi să nu-l deranjez tot deschizând şi închizând uşa.

Am pregătit totul. Căci poate într-o zi, intrigat de lipsa mea de curiozitate, mai bine zis de puterea mea de stăpânire (sau frică?), poate că într-o zi va deschide el uşa, se va uita puţin buimăcit la dezordinea din cameră, şi pentru a-şi acoperi goliciunea va lua cămaşa albă strălucitoare, pe care am aşezat-o anume pe un scaun din faţa dulapului, apoi va zări smochingul, călcat şi periat, jobenul, bastonul cu măciulie mică de fildeş, se va îmbrăca încet, cu grijă, va trage o crizantemă din vază să şi-o prindă la butonieră şi, eu ochii încă roşii de plâns, va deschide uşa, o ultimă privire peste umăr, eu mă voi preface că dorm, şi el va pleca.

Voi rămâne singur şi voi încerca să fiucât mai vesel.

CĂLĂTORIE NEIZBUTITĂ

Eram grăbit în dimineaţa aceea. Visasem toată noaptea nunţi – da, nunţi marinăreşti şi corăbii mari cu panglici colorate şi cocoşi – şi mă trezisem puţin buimac. Ştiam că trebuie să plec, cât mai iute, mă aştepta cineva, ceva, şi poate întârziasem. Afară era o lumină albicioasă, mată şi denisă. M-am îmbrăcat în grabă, mi-am luat pardesiul pe braţ şi am ieşit în stradă. Era destul de frig, probabil peste noapte plouase. Am ajuns în fugă la staţia de tramvai. Eram singur, tramvaiul nu se zărea. Lumina se mai subţi-ase, cerul se coloră uşor în albastru, sus de tot, trecu un peşte lung, argintiu. Lăsai capul în jos ea un vinovat. Astă-noapte, în vis, mireasa mă mângâiase pe frunte cu degete subţiri, răcoroase, şi totul se clătina: atât de blând în jurul meu; mă ameţisem cu şampanie şi-mi simţeam şi acum mintea ceţoasă. Tramvaiul sosi pe neaşteptate, nici nu-l auzii şi abia avui timp să mă urc că o şi porni, iar uşa se închise imediat, ostilă, în urma mea, prinzându-mi pardesiul. Ce puteam face? Vagonul era aproape gol, doar un marinar moţăia pe un scaun. M-am aşezat lângă uşă, pe vine, cu ce-mi mai rămăsese din pardesiu în braţe.

19

şi am aşteptat iiitându-mă rugător la taxatoare. Am murmurat câteva vorbe, ştiam că sunt vinovat şi aş îi vrut să mă scuz, dar ea nu se uita la mine. N-avea ochi decât pentru marinarul care dormea

ostenit cu fruntea sprijinită de braţe, aplecat peste spătarul scaunului din faţa lui. I se vedea o singură ureche, enormă, stacojie, ca o bucată de carne crudă lipită, acolo, sub bereta cu panglică albastră. Iar taxatoarea era foarte frumoasă, în părul blond-roşcat avea prim un papagal. Vă rog, am spus eu, ştiţi, uşa s-a închis prea repede. Nu se uita la mine, nu mă băga în seamă, zâmbea spre marinarul care începuse să sforăie. Trebuia totuşi să iau bilet, nu puteam călători aşa. Aş vrea un bilet, am spus, ceva mai tare. Poate e surdă, poate că cel care dă biletele de fapt paoagalul. Vă rog, duduie, eu nu mă pot mişca, deschideţi puţin uşa, mi-a prins pardesiul. Avea o faţă albă, palidă, buzele subţiri se întinseseră într-un zâmbet care părea forţat, nu-i puteam vedea amândoi ochii, doar unul şi-acela dintr-o parte.

Marinarul sforăia acum de-a binelea şi – culmea! – începuse să tragă şi pârţuri. Zâmbetul taxatoarei înflori mai tare. Mi-am luat inima în dinţi: duduie, mie îmi place foarte mult să merg cu tramvaiul. Când o să am bani, o să-mi cumpăr un tramvai, să fie numai al meu. Ştiţi, am să-l împodobesc cu steaguri, cu panglici, am să-i pun şi aripi… Dar, uitaţi-vă şi la mine, am şi eu dreptul, măcar când îmi daţi biletul. Nu se uită. Rămase la fel de nemişcată, şi mă gândii că poate nu se uita nici la marinar, poate nu-i vie…

20

Tramvaiul mergea atât de lin că nu se auzea decât un foşnet prelung. Din poziţia în care eram, zăream numai cerul care devenise iar albicios, lăptos aproape, şi partea de sus a oaselor foarte înalte, a blocurilor. Zării un cocoş în vârful unui edificiu şi inam bucurat aşa, fără niciun motiv. Era un cocoş foarte mare de vreme ce se putea zări din tramvai. Mă dureau picioarele, taxatoarea continua să nu mă bage în seamă, soldatul sforăia, şi din and in când trăgea câte un pârţ. Nu mai puteam suporta, simţeam că mă înăbuş. Şi staţia, tramvaiul ăsta nu opreşte în staţii? Am strigat: uşa, vă rog. Mă sufoc. M-am ridicat în picioare, continuând să ţin pardesiul cu o singură mână, o mânecă lunecase pe podea, şi era atât de murdar în tramvai: praf, mucuri de ţigări,

beteală, cocarde de nuntaşi, coji de portocale, de banane, confati. Aerul era din ce în ce mai greu, măcar un geam să fi fost deschis. Afară, cerul se acoperise de imense steaguri, trandafirii, violete, sau chiar stacojii ca urechea marinarului. Casele îşi schimbaseră înfăţişarea, erau cu totul altfel, colorate, lucioase, împodobite de sărbătoare… Aş vrea un bilet, vă rog! Era limpede că soseam prea târziu, ihiunta era probabil pe sfârşite. Marinarul părea că se îneacă, horcăia, pufnea, tiuia; îşi schimbase poziţia, stătea acum lăsat pe spate, capul sprijinit cu tâmpla de geam, şi de aceea sforăia şi mai tare. Taxatoarea îl privea cu duioşie; faţa arsă de soare, mustaţa roşcată, măruntă şi nasul gros şi strălucitor. Bereta îi căzuse până pe sprâncene. În părul femeii papagalul începu să dea semne de nelinişte. Am prins curaj: eu înţeleg orice, dar e prea mare bătaie de joc… Deschideţi uşa, vreau să cobor. M-am

2!

săturat! Atunci taxatoarea îşi întoarse brusc capul şi mă privi. Vreau să cobor! N-am să uit niciodată privirea taxatoarei: era acolo şi groază şi milă, desperare şi dispreţ totodată. Nu mai pot, dânsul se pâr. Ţâie într-una, şi staţia nu mai vine niciodată. Vreau să cobor. Se auzi deschizându-nse uşa din faţă, de la vatman, soldatul se trezi şi se uită buimăcit în toate părţile, taxatoarea îşi acoperi gura cu palma într-un gest de oroare şi neputinţă. Lăsasem să cadă şi iinî-neca cealaltă a pardesiului şi gesticulam plin de revoltă: aşa nu se mai poate. Să nu faci nicio oprire. Şi apoi, de când tot mergem, trebuia să fi ajuns. Vatmanul nu se vedea, dar era clar că uşa din faţă se deschisese. Deschideţi uşa, i-am spus taxatoarei care continua să se uite la mine, cu palma peste gură. Vreau să cobor. Sigur, aş fi putut coborî prin faţă, cum cerea şi regulamentul, dar spun drept că mi-era cam frică să mă duc până acolo. Şi pardesiul… Nu voiam să-l las. În definitiv, cobor pe unde am urcat. Deschideţi! şi am început să lovesc cu pumnii în uşă, ou picioarele, soldatul rămăsese cu gura căscată, taxatoarea înlemnise, iar papagalul i se desprinsese din păr şi zbura prin vagon de colo-încoace. Izbeam furios în uşă, deşi pentru mine era oricum

prea târziu, nu se mai vedeau nici steagurile, cerul era albastru şi soarele părea o pată de sânge, chiar în mijloc.

PASAREA

Vedeam mai întâi peretele şi tabloul acela cam întunecat: un peisaj, o grădină sau doar un vas cu flori; apoi, în mijlocul încăperii, partea de deasupra a unei mese lungi de sufragerie, cu o fructieră, uneori goală, dar alteori plină cu portocale sau mere foarte roşii, ionatane, şi, în sfârşit, într-un colţ, pe o măsuţă înaltă şi îngustă – telefonul: mare, nemaipomenit de mare, şi negru. Era ca un animal stând la pândă, deşi comparaţia asta nu-i cea mai potrivită, n-avea de fapt nimic de animal, poate doar agresivitatea aceea stăpânită atât de negru cum era şi de mineral, de rece. Oricum, senzaţia de pândă, de aşteptare, ori de supraveghere, senzaţia asta era evidentă, pentru mine cel puţin, căci eu l-am văzut – l-am studiat! – de atâtea ori. În restul camerei nu mai aveai mare lucru de văzut: spătarele a două-trei scaune, un braţ de fotoliu şi o latură a unui dulap ori a unui bufet. Asta era tot.

Şi atunci îmi mutam privirea la etajul de dedesubt, unde era fata aşezată la măsuţa ei de şcolăriţă, cu genunchii cocoţaţi pe marginea mesei, răsturnată pe speteaza scaunului, ferindu-şi chipul de ochii mei

23

cu ajutorul unei cărţi învelite în hârtie albastră pe care o ţinea cu mâinile amândouă, coapsele i se dezgoleau de tot, iar cartea era prea aproape de nas şi de sprâncene ca să mă pot lăsa înşelat; din când în când apăreau şi ochii, parcă îşi potrivea o vizieră, şi atunci cu o mână îşi acoperea o porţiune din coapse, cu cealaltă cobora cartea tot mai mult, eu mişcăm mâna cu degetele resfirate în dreptul tâmplei, ca să-i atrag atenţia, ea trântea cartea pe masă, revenea la poziţia normală, cu coatele sprijinite cuminte de lemnul mesei, capul între mâini, atentă, concentrată asupra căr – ţii, întinzând din când în când mâna după un caiet, ori apucând tocul, creionul, şi notând în caiet o frază, două; mă întorceam cu spatele, îmi scoteam pijamaua, oricum nu-mi vedea decât partea de sus a trupului, şi

brusc mă răsuceam apropiindu-mă de fereastră şi, în timp ce îmi desfăceam braţele în lături respirând adânc, ori le înălţăm deasupra capului ridicându-mă pe vârfuri, o surprindeam ou ochii zgâiţi spre fereastra mea, lungindu-şi gâtul ca o pasăre, fruntea îi ajungea aproape de geam, iar eu zâmbeam răutăcios şi-mi fluturam, braţul cu palma desfăcută; îşi acoperea faţa cu cartea, poate roşea, numirii dădeam bine seama, era drăguţă, înaltă, picioarele albe, destul de împlinite, la fel şi sânii. Trăgeam perdeaua şi mă întindeam pe pat. Dincolo, Matilda ofta.

Din camera de baie îl vedeam pe băiatul cu vioara: slab, deşirat, se îrţâia toată ziua – exersa! – îmbrăcat numai în pijama, ore întregi cu fereastra deschisă, probabil locatarii se obişnuiseră cu el, oum te obişnuieşti cu zgomotul străzii, al maşinilor şi al tramvaielor, ajungi să nu-l mai auzi. Mama băiatului umbla deseori doar în combinezon, era, ce-i drept, mai slabă decât Matilda şi încă destul de tânără; se aşeza pe un scaun în faţa ferestrei şi rămânea pe gânduri sau poate, ca şi mine, era curioasă de ce se întâmplă în casa de alături. Avea şolduri late pe care şi le legăna când trecea dintr-o cameră într-alta, şi sânii mari şi cam lăsaţi. Bărbatul apărea mai rar”, „purta mustaţă şi avea mâini mari şi groase, aş fi vrut să văd mâinile astea de parlagiu ori de tăietor de lemne mângâind şoldurile femeii, din păcate însă dormitorul era plasat în partea cealaltă ac sei, cu ferestrele spre stradă.

Iar a venit cineva la Matilda. Mi-am tras perna peste urechi, să adorm.

Tatăl elevei e căpitan sau chiar colonel, nu mă pricep la gralde; intră uneori în camera ei, se opreşte în mijloc, ea nu-l bagă în seamă, ocupată cu lecţiile, el şovăie, dar până la urmă se hotărăşte, îşi ia inima în dinţi, merge, călcând pe vârfuri, până la scaunul unde ea stă cu o mână la tâmplă şi capătul unui creion între dinţi, şi o mângâie sfios pe păr, mulţumit că o găseşte mereu cu nasul în carte; abia atunci ea catadicseşte să se răsucească şi să-i arunce o privire, poate şi un zâmbet, şi pe urmă el pleacă la fel de tiptil cum a venit. O maşină mare şi neagră vine să-l ia în fiecare

zi-Pe mamă n-am văzut-Jo niciodată. Mă perpeleam în aşternut de pe o parte pe alta, îmi potriveam perna sub cap, o scoteam, o puneam iar la loc, o alta peste ureche, pledul tras până sub bărbie, dar mi-era cald, îl azvârleam la piciorul patului şi mă aşezam pe burtă, cu un genunchi îndoit, strivindu-mi pântecele de somiera tare, cu arcuri puternice, a di

24

25

vanului. N-am văzut-o niciodată ieşind din casă, pentru a se duce la şcoală sau în altă parte. Şi nici în stradă n-am întâlnit-o. E drept că nici n-am făcut nimic pentru asta, n-am pândit în faţa casei, aşezat după un copac de pe trotuarul opus ori sub un portic, în gangul casei aceleia vechi, aproape de colţul străzii, n-am aşteptat-o la poarta liceului unde bănuiesc că învaţă, nu ştiu nici măcar cum o cheamă; o singură dată, văzând-o că se pregătea de plecare, îşi pusese uniforma şi-şi strângea cărţile de pe masă îndesându-le grăbită într-o servietă, m-am îmbrăcat la iuţeală, am coborât în fugă pe scara de lemn care scârţâie şi ţipă sub paşi şi, ajuns în stradă, nu am plimbat câteva minute prin faţa casei, apoi pe celălalt trotuar, cu mâinile la spate, fluierând, eram probabil mai mult caraghios decât suspect, totuşi un individ pe care abia atunci îl observasem s-a uitat de câteva ori la mine, mai întâi amuzat, apoi intrigat şi până la urmă sever, şi a clipit dintr-un ochi strâmbându-şi uşor gura, dar pesemne că mi s-a părut mie, în definitiv şi el era caraghios, mai mult caraghios decât suspect, cu nasul lui coroiat – un nas de vultur, aşa s-o fi consolând el în faţa oglinzii –, eu am scuipat şi am plecat şi de atunci n-am mai repetat figura, mi se părea umilitor. Trebuie să recunosc că aş fi vrut ca ea să vină la mine, să urce scara îngustă şi scârţâitoare, să se oprească îmbujorată în faţa uşii, apoi să sune de două ori, scurt, timid, Matilda în combinezonul ei roz, în papucii cu pămătuf galben, să sară să deschidă – niciodată nu mă lasă pe mine –, iar ea, cu un glas mititel dar nu prea subţire, să întrebe dacă locuiesc acolo; vă rog, doamnă.

26

nu stă la dumneavoastră un domn în pijama verde, cu un corp, cum să vă spun, aşa, de atlet, face gimnastică în fiecare dimineaţă în faţa ferestrei, ştiţi, eu de fapt nu-i văd decât pieptul când se dezbracă… Matilda gâfâie şi, când vorbeşte, e întotdeauna emoţionată, în faţa oricui; îşi acoperă un sân cu palma şi, sigur, domnişoară, e acasă, aici, în camera asta.

Patul scârţâia îngrozitor sub Matilda şi musafirul ei din noaptea aceea. Transpirasem sub pled, cu perna peste ureche, să n-aud – mă răsuceam de pe o parte pe alta – gemetele Matildei şi scârţâitul patului, serâşnetul arcurilor, gâfâitul înverşunat al bărbatului, icnetele ei de plăcere, toate zgomotele astea care treceau prin uşa dintre cele două camere, o să mă mut, nu mai pot suporta. Mi-am apăsat perna şi mai tare peste ureche, trebuie să mă gândesc la altceva, la cu totul altceva, îmi în fund faţa în pernă: mai mulţi oameni purtând o targă pe umeri – sau un sicriu? – se îndreaptă spre un râu, cerul e albastru, o ceaţă subţire totuşi se ţese în jurul convoiului. Ceaţa e din ce în ce mai deasă, nu mai văd nimic şi deodată se pocneşte o uşă, fără să vreau ridic perna de pe ureche şi ascult, puţin speriat, lipăitul picioarelor goale pe coridor, de fapt e ridicol, îmi acopăr din nou obrazul cu perna şi zâmbesc, simt că-mi trece iritarea, mă cuprinde o dulce toropeală şi iată pasărea cumpărată la bâlci de Irina, pasărea aceea ţipător colorată, avea aproape toattie culorile, şi totuşi deloc vulgară, mai degrabă stranie: poate din cauza gâtului foarte lung şi a ochilor care privesc dincolo de tine, nişte ochi mici şi galbeni. Nu mai auzeam zgomotele; în jurul meu se lăsaseră perdele groase de catifea

27

stacojie; am deschis un ochi: de undeva se filtra o lumină roşiatică, şi se auzea clanţa mişcându-se, şi eram din nou în copilărie, speriat de pocnetul mobilelor, de mogâldeţele mişcătoare din colţuri, scârţâitul parchetului, paşi moi de pâslă, ba nu, lipăitul unor lăbuţe mici, ba al unor gheare, un trosnet înfundat, apoi paşi vătuiţi, paşii unei păsări, poate ai unui păun. O răsuflare precipitată

lângă urechea mea, pe urmă braţele calde ale mamei sau ale Irinei.

Dumneavoastră pe cine căutaţi? O deranjase la ora aceea târzie, ar fi trebuit să ies eu să deschid, dar mă temeam să nu fie un musafir tot de-al ei, la mine nu venea nimeni. Pe cine căutaţi? vocea ei suna uşor enervată, era probabil cu picioarele goale pe ciment. Pe cine căutaţi?, dar dacă nu-i răspunde de ce la urma urmei nu-i trântea uşa în nas. Fiindcă n-avea cum să-i răspundă, asta era limpede, pasărea nu putea să vorbească, era o pasăre cumpărată la bâlci, o biată pasăre din ceramică, şi avea gâtul acela îngrozitor de lung, desigur Matilda se uita la ea de jos în sus, era mai scundă ca ea, căci pasărea crescuse, trecuse atâta vreme de atunci… Sau poate era fata din casa de alături sau mai bine Irina, aş fi vrut s-o văd chiar şi numai câteva clipe, şi nu reuşeam, nu era prima dată când încercam şi nu reuşeam, oricât m-aş fi străduit, să-i reconstitui figura. Şi doar n-o uitasem, uneori mi-era chiar dor de ea, dar nu izbuteam s-o văd; atâta doar: câte un fragment, un amănunt anatomic izolat, de parcă fusese ciopârţită de cineva şi b*uc*ăţile pitite prin toate ungherele memoriei; şi mai vedeam părul blond şi lung până la umeri, dar asta era mai curând imaginea unei noţiuni.

28

O imagine convenţională, sunt atâtea femei tinere cu părul lung şi blond; da, o imagine convenţională a admiraţiei pe care o aveam pentru părul ei frumos.

Perdeaua de catifea roşie se dădu încet la o parte şi se ivi pasărea, înaltă şi zveltă, cu gâtul mai lung decât al unui struţ, poate chiar cât al unei girafe, şi, cocoţat, *r* acolo sus, capul mic cu ochii aceia galbeni, sticloşi. Matilda, într-o cămaşă de noapte foarte decoltată şi transparentă, stătea cu mâinile încrucişate pe sânii ei pernoşi şi se uita puţin nedumerită la acest oaspete neaşteptat; se uita când la pasăre, când la mine, dar nu mai era furioasă, nici măcar supărată, nedumerirea ei căpăta treptat o nuanţă de admiraţie, iar după câteva minute de tăcere, eu mă simţeam cam stingherit, Matilda vârî capul printre perdele şi strigă un nume de bărbat: Costache sau Mihalache, şi bărbatul se ivi, mic şi crăcănat,

numai în izmene, abia ajungea la pieptul păsării, şi se aşează lângă Matilda, ducând palma la gură a uimire, sau poate căsca, îi era somn; îşi încrucişa şi el braţele la piept, apoi se uită la femeia trupeşă de lângă el ca şi cum i-ar fi cerut părerea sau încuviinţarea într-o acţiune pe care avea de gând s-o întreprindă. Matilda îl prinse pe după umeri şi-l lipi de ea, ocrotitoare, maternă. Am stat mult timp, aşa, nemişcaţi, fără să scoatem o vorbă, lumina stacojie era din ce în ce mai obositoare, am închis pleoapele. Pasărea îşi coborâse cu o mişcare de lebădă capul spre culcuşul meu, o vedeam printre gene, ochii ei mici şi galbeni care mă sfredeleau, şi mă hotărâi să strâng cu putere pleoapele, să n-o mai văd; undeva, mai încolo, fluviul se înroşise de sânge şi purtătorii tărgii nu se opreau, le priveam îngrozit capetele rase, nasurile ca

29

nişte ciocuri, togile acelea albe în care erau înveşmân-taţi. Am ţipat.

Telefonul era la locul lui, într-o nemişcare vie şi duşmănoasă. Părea că pândeşte ceva ori mai degrabă că cere socoteală; era ca un ochi al unei fiinţe de dincolo de noi, rece dar atent, imobil dar neîndurător, înregistrând tot, punând totul la socoteală, pentru ca într-o zi… în fructieră se afla o singură portocală. Era încă prea puţină lumină ca să se poată desluşi tabloul de pe perete. Deocamdată nu se vedea decât o pată dreptunghiulară, ceva mai la dreapta telefonului.

Mai jos, fata învăţa de zor. Era îmbrăcată într-un capot albastru şi aprinsese lampa cu gâtul lung şi mobil, încercai să-i atrag atenţia prin semne, agitai cravata, un ziar, cămaşa, îmi scosei pijamaua cu gesturi lente şi largi, aprinsei lumina, degeaba. Apoi, apropiindu-mă de geam, mă uitai mai bine şi observai că zâmbeşte continuând să privească în jos. Afară începuse să plouă. O perdea cenuşie se aşternu între mine şi ea. Poate nu zâmbise. Mă uitai în altă parte. Băiatul cu vioara încă nu se apucase să exerseze.

Dincolo de uşă se auzea sforăitul subţirel al Matildei. N-aveam chef de nimic. Mă uitai încă o dată la fată, îmi pusei din nou

pijamaua şi mă urcai în pat. Tavanul era uşor fisurat şi murdar, abia atunci observai cât era de murdar; într-un colţ, o plasă de păianjen, păianjenul nu se vedea, probabil pândea ascuns într-o crăpătură; dar nu erau muşte, nu zăream niciuna. Închisei ochii şi din nou convoiul se îndrepta spre fluviul care se ghicea în depărtare, negru şi uleios. Zece paşi mai încol)

30

zării pasărea: stătea nemişcată cu ochii ei mici şi galbeni spre fluviu…

Nu văzusem pe nimeni vorbind la telefon, pe nimeni niciodată. Ai fi zis că e un apartament nelocuit, dacă prin fereastra camerei de alături, evident făcând parte din acelaşi apartament, nu s-ar fi zărit din când în când, şi mai ales seara, silueta unei femei înalte care se pieptăna sau pur şi simplu se privea într-o oglindă de pe „* perete sau doar trecea dispărând pe o uşă într-o altă încăpere sau în camera de baie. Nu i se vedea decât conturul, la fereastră erau perdele groase şi geamul nu se deschidea niciodată. În camera telefonului, care părea să fie sufrageria, nu existau perdele, doar jaluzele de lemn care nu erau coborâte, o fi cel puţin eu n-am văzut.

Şi de ce să fie (şi de cine?) dacă nu intra nimeni în camera aceea? Poate pentru că nu era niciodată folosit mi se părea telefonul atât de cumplit în aşteptarea lui ameninţătoare. Ce-i drept, n-am spionat niciodată mai mult de două ore: mă întindeam pe pat, luam o carte sau pur şi simplu adormeam. Aşa că nu pot fi sigur că într-adevăr nu intra nimeni să vorbească la telefon ori să-şi facă de lucru prin cameră, de pildă să aducă merele sau portocalele pe care le vedeam în fructieră când mai multe, când mai puţine, când deloc. Iar de mâncat probabil că mâncau în altă odaie, sau la bucătărie, modest, ori, dimpotrivă, obişnuiau să ia masa la restaurant, cine ştie, sunt fel şi fel de oameni…

Mi se bătea ochiul drept. Am uitat dacă-i semn rău ori bun. Matilda susţinea că-i rău (sau bun?), în orice caz invers decât Irina. Asta ştiu precis.

Nu mai ploua. Fata era plecată la şcoală, sigur, doar e elevă, trebuie să se mai ducă şi pe la şcoală, n-o să stea toată ziua să se zgâiască la mine. Matilda nu mai

31

era nici ea acasă. Eram singur. Stăteam în faţa ferestrei în pijamaua mea verde, şi nu-mi puteam dezlipi privirile de pe telefonul acela. Ca de obicei, în camera telefonului era puţină lumină, tabloul se vedea doar ca o pată pe peretele acum cenuşiu. Cerul era acoperit de nori groşi, coborâţi tot mai jos peste acoperişul casei vecine. Într-o cameră lăturalnică se aprinse lumina. Un bărbat gras, în cămaşă kaki, de militar, se aplecă să privească în curte. Era linişte. Un cartier foarte liniştit. Liniştea asta mă ademenise, din cauza ei am închiriat cămăruţa.

Nu ştiam ce să fac… Luai o carte, mă întinsei pe pat şi încercai să citesc. Nu înţelegeam nimic. Mă simţeam, nu ştiu cum, apăsat, covârşit de greutatea aerului din ce în ce mai dens, mai înăbuşitor. Tavanul coborâse niţel mai jos, din pricina asta odaia părea şi mai mică. Ar trebui să mă scol, să deschid fereastra, mă înăbuş. Desigur, locuiesc într-o cameră de mansardă, ce pretenţii să am? Cât despre Matilda, ea se purta minunat, nu-i puteam reproşa nimic. În fiecare dimineaţă îmi aducea cafeaua în cameră, unde intra fără să bată la uşă; aşa i se părea ei mai afectuos. Auzeam mai întâi un pocnet uşor, apoi un scârţâit, vedeam clanţa mişcându-se, cobo rând încet, încet, sub apăsarea unei mâini abile, uşa se întredeschidea, şi, iată, braţul alb şi pufos al Matildei, purtând tava verzuie din material plastic, pe care se afla ceaşca cu cafeaua aburind. Mulţumesc, sunteţi foarte amabilă. Ea nu răspundea, îi ghiceam zâmbetul pe faţa ei rotundă, grasă, unsă cu cremă. Din cauza cremei, rămâne după uşă, doar braţul pătrundea în cameră, se lungea, aproape nefiresc, şi depunea ceaşca de cafea pe masă.

32

Fata tot nu venise, nu-l vedeam nici pe băiatul cu vioara. Militarul stinsese lumina. Începu iar să plouă, o ploaie subţire şi

deasă. Mă aşezai la masă cu faţa spre fereastră. Ca de obicei. Telefonul era la locul lui, neclintit, niciodată în altă parte; e mereu acolo, în colţul din stânga. E parcă şi mai mare şi mai ameninţător în pânda lui neîncetată, fioroasă aproape. Nu ştiam ce să fac. Mă plictiseam, n-aveam chef de nimic. Fata nu era acasă, violonistul nu se vedea, nici maică-sa, ofiţerul probabil plecase şi el. M-am dus şi am ciocănit la uşa Matildei. Niciun răspuns. Am deschis. În cameră nu era nimeni, nici ea nici Mihalache. Nu erau nici la bucătărie. Eram singur. M-am apropiat din nou de fereastră, în camera telefonului intrase cineva. Încă nu vedeam cine e, dar simţeam precis că e cineva în cameră, îmi încordai privirea. În partea dreaptă, acolo unde se vedea doar o latură a unui bufet, zării o mogâldeaţă înveşmântată în culori atât de ţipătoare încât rezistau până şi în semiobscuritatea încăperii, în fund. Mai ales roşul şi galbenul. Apoi văzui că deasupra mogâldeţei se înălţa un gât lung care se termina prinr-un cap mic. Dispăru în partea unde n-o mai puteam zări de la mine din cameră. Poate din baie… Aşteptai. Câteva minute inima îmi bătu să se spargă. Era ea, pasărea de la bâlci. Acum nu mai aveam nicio îndoială. Uite-o! Se mişcă, acolo, lângă bufet; se vedea foarte neclar, era lumină din ce în ce mai puţină. Ploaia continua să cadă cu aceeaşi tenacitate. Pe cer, se îngrămădeau nori tot mai negri.

Începui să mă schimb, îmi scosei pijamaua şi, automat, făcui câteva mişcări de gimnastică. Nu-mi mai era frică, eram doar emoţionat. Acum ştiam. Trebuie să fiu

33

calm, fără teamă şi fără nerăbdare. Acum ştiam. Dă târcoale, se apropie. Într-o zi va veni. Acum eram sigur. M-am aşezat pe pat cu capul între mâini. N-avea rost să mai plec. Nici să mă mai mut de la Matilda. M-am întins pe pat, pe spate, cu picioarele lipite unui de altul, mâinile ţepene de-a lungul trupului. Targa era purtată lin, parcă luneca. Mergeau ceva mai repede, dar alegându-şi cu grijă locul unde puneau piciorul. Fluviul sclipea, negru şi argintiu, în soare.

Articol II. EŞEC

Când m-am uitat în urmă era o câmpie, un lac, alergasem mult; nu se zărea niciun arbore, doar cerul, alt. lac răsturnat, cenuşiu; uneori părea de sticlă verzuie „dar numai porţiuni ca nişte ferestre şi, dincolo de ele, păsări subţiri, încremenite în zbor. Am alergat mult timp sau, mai bine zis, am alunecat, căci totul era lucios, ori poate aşa mi se părea, acum când mă uitam, înapoi. În depărtare, adică de unde venisem, zarea se zbârcise ca o piele, bătrână, încreţită, atârna. Acolo erau, desigur, oraşe, oameni, cei pe care-i părăsisem. Se întuneca. Am urcat scăriţa primului vagon şi cocoşându-mă am intrat înăuntru. N-avea niciun rost, nu eram curajos, am făcut-o aproape fără să-mi dau seama. Alergasem atâta pe câmpia pustie şi acum se întuneca, era poate o rămăşiţă de deprindere: să intru sub un acoperiş în timpul nopţii. Pe urmă, când am stat să mă: gândesc mai bine, mi-am dat seama că n-a fost o întâmplare; cât era câmpia de largă, cât cerul! – şi să dau peste vagoanele astea părăsite, ca nişte jucării stricate „chiar în calea mea, să mă opresc din goana minunată, şi aşa, fără nicio ezitare, să pătrund într-unul din ele ca oricare călător, întârziat, grăbit să nu piardă trenul.

35

să nu rămână singur sub ochii cerului, noaptea, înecai în întuneric. Teamă stupidj. de care nu scăpasem, aveam nevoie de ziduri, atra vreme închis, sufocat între ziduri, acum mi-era frică liber. Tăcerea câmpiei şi luciul, niciun arbore, niciun iepure, nicio movilă şi mereu frica asta că de fapt visez şi am să mă trezesc! Şi atunci s-au ivit, verzi, cu perdele înflorate la ferestre, vagoanele de lemn pe roţi mari de cauciuc, ale unui circ ambulant. Aşa le-am crezut şi în loc să le ocolesc iată-mă pe scăriţa unuia din ele privind o clipă peste umăr şi aproape fericit atingând clanţa galbenă cu pistrui de rugină şi atât de concretă. Abia mai târziu mi-am dat seama că n-a fost decât o capcană.

Stau la geamul murdar al vagonului şi privesc câmpul lucios peste care odată lunecam slobod. Cerul nu mai are ferestre cu

păsări subţiri, încremenite în zbor, ori nu le mai pot eu zări din cauza geamului tot mai murdar. Şi nu sân + decât geamurile astea îndreptate spre oraşul de unde am fugit. În părea cealaltă e un zid gros acoperit de oglinzi.

DOR DE PATRIE

M-am trezit singur, în patul acela scârţâitor – îţi aminteşti? – şi tare, adică pe alocuri salteaua avea ghemotoace de lână, dacă lână era, probabil şi zegras, lână ghemotocită după atâtea corpuri câte au trecut peste ea, dar în noaptea aia sau, mai precis, în ce-a mai rămas din noapte şi pe urmă până dimineaţă târzâu, am dormit neîntors, ca un buştean am zăcut, şi tu ai plecat, m-ai lăsat acolo, în hotelul ăla păduchios, plin de ploşniţe – atunci noaptea n-am mai simţit nimic –, ai plecat şi probabil mi-ai trecut mâna prin păr, la plecare, şi atât, te-ai dus, eu am rămas, nu se putea altfel, cu o seară înainte amândoi îl văzusem ieşind dintr-o casă înaltă şi veche din apropierea portului, furişându-se tot pe lângă ziduri, pe străduţele întortocheate şi înguste care duc către faleză, mi-ai apucat mâna şi ai strâns-o, te-am cuprins pe după umeri, de ce să te sperii, nu, nu m-am speriat, dar e îngrozitor, de ce-i atât de timid, de ce merge numai pe lângă ziduri, ce puteam să-ţi răspund? Era îmbrăcat în costumul său obişnuit, un fel de smoching, reverele de mătase, şi avea probabil o crizantemă sau altă floare la butonieră. Mergea, târşâindu-şi pantofii de caldarâmul străzii, nişte pantofi

37

cu bot lung şi ascuţit, umbla halucinat, fără să se uite nici în dreapta nici în stânga, părea că are o ţintă precisă şi se temea să nu întârzie. L-am urmărit câteva sute de metri, apoi am renunţat. Şi totuşi tu ai plecat, ţi-ai revenit destul de repede după şocul avut atunci, l-ai uitat.

Pe el tot nu-l puteam ajuta.

Da, ai dreptate, nu-l puteam ajuta. Cel mai bine ar fi să ne prefacem că nu l-am văzut niciodată.

Niciodată?

Da; niciodată. Numai că, după plecarea ta, iarăşi l-am văzut;

deşi am făcut totul să nu mi se întâmple asta, *mi*: m-am mai gândit la el, am încercat să uit că există. Cu tine împreună ar fi fost mai uşor. Dar m-am trezit, singur, în patul din hotelul acela mizerabil; întri-un icolţ al odăii era aruncat un ziar, chiar ziarul care anunţa plecarea circului. Trebuia să iei şi ziarul cu tine.

Ai, să spui că sunt un sentimental caraghios, dar ce vrei să fac? Să nu crezi că nu-mi dau seama, deşi nu sentimental, nu-i ăsta cuvântul cel mai potrivit. Nu ştiu cum să-ţi explic.

Nu-i nimic, treci peste asta.

În definitiv, ştirea din ziar a fost dată cu câteva zile înainte de a pleca. Ştiau că vor pleca, ştiau încă de mult; de când veniseră. Atunci, cu vaporul. Lumea stătea nerăbdătoare pe chei, era toamnă, o dimineaţă limpede, răvăşită de briza puternică, aşteptam cu sufletul la gură să debarce. Mi se pare atât de mult de atunci, împât aproape că nu mai sunt sigur că s-a întâmplat aievea. Freamătul mulţimii, voioşia aceea copilărească, neastâmpărul care ne cuprinsese pe toţi!… Cuştile cu animale ăt; impresionaseră cel mai mult pe locuitorii ora

38

şului, cuştile cu zăbrele aurite în care tot felul de animale superbe îi priveau calm şi demn, ba poate chiar ironic, pe fotografii care căpiaseră de tot, agitându-se de colo încoace cu aparatele lor. Îţi aminteşti?

Ei bine, ei ştiau de atunci că vor pleca, ştiau probabil şi când, data precisă; şeful lor, bărbatul acela voi-/,< nic, îmbrăcat mereu în haine albastre, el în orice caz: ştia. Nu crezi?

Vezi, asta nu-mi place, cum să-ţi spun… Ştiu dinainte ce ai să-mi răspunzi, nici măcar nu trebuie să te văd. Îţi cunosc toate replicile. Poate din cauza asta ai plecat… Căci ai plecat, de asta sunt sigur, sunt sigur. Lumina cade chiar pe ziarul azvârlit acolo, lângă fotoliu.

Lasă asta!

Mai întâi n-am crezut, mi-am închipuit că te întorci. că te-ai dus să vezi cum răsare soarele, scârbită de beţivul rămas pe pat,

pesemne că sforăiam, şi ştiu că te enervează. Totdeauna sforăi când sunt beat. Credeam că ai să te întorci, aşa că nu m-am dat jos din pat. Mă uitam la ziarul căzut lângă fotoliu şi mă gândeam să mă prefac că dorm în continuare, să te văd cum te enervezi. Ştii că ţi-ai uitat nişte pantofi? în graba plecării, i-ai uitat pe un scaun. I-am văzut şi abia atunci mi-am dat seama că lipseşte valiza. Şi tot nu m-am dat jos din pat

Şi pe urmă?

Pe urmă m-am dat. Trece şi asta, mi-am zis în timp ce mă îmbrăcam. Afară era foarte cald. M-am întors în cameră şi-am ridicat ziarul.

Mai bine îl lăsai acolo!

Ai dreptate, aşa mi-am zis şi eu după aceea. Dar de ce nu l-ai luat cu tine? Anume ai făcut, ca şi cu pantofii. Altfel îmi închipuiam că ai plecat să vezi cum răsare soarele. Şi mă culcam la loc.

Până la urmă tot te trezeai. Mai bine spune mai departe…

Ce uşor e să ai dreptate! Bineînţeles că mă trezeam. Dar mă gândeam că ai plecat să vezi răsăritul soarelui. De mult voiai să-l vezi şi eu nu te lăsam, te ţineam strâns în braţe şi dacă încercai să te desfaci din îmbrăţişare, mă deşteptam şi nu te lăsam. De ce să vezi cum răsare soarele? Aşa că ai profitat că dormeam, somn greu de beţiv, pe deasupra mai şi sforăiam insuportabil, şi ai plecat. M-aş fi culcat din nou. Şi nu te mai trezeai?

Ştiu că aşa ai să spui, aşa ai putea să spui, aşa ai fi putut să spui. Dar tu ai plecat şi m-ai lăsat în nenorocitul ăla de pat care scârţâie la fiecare mişcare – îţi aminteşti? – plin de ghemotoace de lână, sau poate de zegras, vreau să spun salteaua, câte corpuri s-au contorsionat peste ea, m-ai lăsat dormind buştean. A fost groaznic!: Gând m-am trezit, am ieşit din cameră, m-am întors; am citit ziarul şi iar am ieşit, pentru că simţeam că mă sufoc N-am vrut să mă mai gândesc la el, ar fi fost: inutil. Am încercat să uit şi m-am îmbătat şi în zilele următoare. Când mă trezeam, vedeam pantofii tăi şi Ziarul aruncat lângă fotoliu, şi iar o luam de la început.

— Şi spune". chiar l-ai văzut?

Îţi ghicesc iântrebarea asta în ochi, deşi nu te văd, mirarea mai degrabă prefăcută, pentru că dacă stai să te gândeşti (dar tu nu stai, tu pleci!), dacă vrei să fii sinceră, până la capăt, ţi-ai da seama că de fapt nici nu te interesează. Ori asta e splendid! Pentru că nu te interesează, ai fi putut să mă faci şi pe mine să uit. Ne-am fi iubit în patul ăla scârbos, plin de ghemotoace de lână sau de zegras în care colcăie ploşniţe, am fi aruncat ziarul la gunoi şi, dacă, ar fi fost nevoie, n-am mai fi ieşit din casă până când el nu s-ar fi încumetat să-şi ia zborul. Dar tu ai plecat. M-ai mângâiat matern pe păr şi ai plecat. Ştiai de mult că pleci, încă de când veniseşi. Nu se putea altfel. Cu o seară înainte amândoi îl văzusem, iar tu păreai mai tulburată ca mine. Poate chiar erai…

Mai bine povesteşte mai departe.

Ce să povestesc? Nu-i nimic de povestit. Ţi-ai uitat pantofii, ori poate intenţionat i-ai lăsat la fel şi ziarul. Şi-am ieşit din hotel să hoinăresc la întâmplare. Mă întorceam numai beat. În felul ăsta scăpăm şi de ploşniţe, nu le mai simţeam. Dormeam tun. Deşi, vorba ta, până la urmă tot mă trezeam. În aceeaşi cameră. Lumina se repezea veselă în pereţi, dădeam cu ochii de pantofi, de ziar şi căutam să adorm la loc – poate ai plecat să vezi cum răsare soarele sau pur şi simplu să te plimbi – nu reuşeam, trebuia să mă scol şi să plec. Ca să spun drept, nuţ mi-a fotst uroipriu-zis dor de tine. Dar împreună, vreau să zic, dacă am fi rămas împreună ar fi fost mai uşor. Poate până la urmă aş fi uitat. Tu te-ai fi tulburat din când în când, eu te-aş fi cuprins în braţe, ocrotitor, şi vremea ar fi trecut mai repede.

Sigur, sigur că la un moment tot m-aş fi trezit singur, dar mai târziu, niţel mai târziu… La câteva zile după ce-am plecat, marea n-a mai fost la fel de agitată, s-a potolit brusc, ca prin farmec. Probabil că asta l-a făcut şi pe el să spere, nu ştiu… Deşi nu valurile îl împiedicau. Era spre seară şi mă plimbam

41

pe faleză. Singur. Mă plimbam şi mă uitam cum valurile se fac din ce în ce mai mici, parcă se retrag, şi pe măsură ce soarele

cobora de partea cealaltă, marea pălea şi o ceaţă subţire, dar din ce în ce mai evidentă, se lăsa dinspre orizont peste întinderea lichidă, tot mai albicioasă; era ca un abur, ca şi cum respiraţia gâfâită a mării…

Treci, te rog, peste asta! mai bine, spune, l-ai văzut? Eşti sigur că l-ai văzut?

Sigur că l-am văzut, deşi stătea cu spatele, o mână atingând uşor parapetul – şi în definitiv chiar şi jobenul, ce, numai el poartă joben? Lasă glumele! Ce joben?

Nu, serios! Vreau să spun că nu din pricina jobenului sunt sigur că l-am văzut. Jobenul! E aici, recunosc, şi un pic de sfidare – eleganţa asta de-a dreptul ostentativă!… Dar mai e şi altceva. Un semn de recunoaştere. Nu sunt de aici! Nu sunt de aici! înţelegi? Jobenul ăsta al lui e un strigăt – ca şi aripile – mândrie şi disperare, ridicole amândouă, adică inutile. Mi-e greu să-ţi explic…

Spune, l-ai văzut? Eşti sigur că l-ai văzut? Hai s-o luăm metodic. De ce nu mă laşi? Mă întrerupi, tot timpul, chiar dacă nu eşti lângă mine, chiar dacă m-ai părăsit în camera aceea de hotel, plină de ploşniţe… Lasă!…

Aşadar, marea era liniştită, valurile se retrăseseră ca la o poruncă. Apoi, a început să se lase ceaţa. Era minunat! Nu-ţi dai seama cât era de trist şi de minunat!… Mă plimbam pe faleză, cu umerii aplecaţi, mâinile la spate, şi din când în când mă apropiam de para

42

pet şi pipăiam cu podul palmelor piatra zgrunţuroasă. Fascinat de privelişte, nu mă uitam în jurul meu. De*’s* altfel faleza era pustie, din ce în ce mai pustie. Priveam încremenit la aburul acela subţire care unise marea cu cerul într-o aceeaşi culoare alb-cenuşie şi n-am obser—*4 vat când şi de unde a apărut, din ce parte a venit. e

Şi era el?

Ţi-am spus, nu-i vorba de joben, poate nici nul-era joben ce purta el pe cap, eram la o distanţă destul de mare, cincizeci, şaizeci de metri, sau chiar mai mult.

Lângă el stătea tolănit un leu.

Un leu?

Da. Ca în tabloul ăla pe care l-am văzut amândoi într-un album. Tu mi l-ai arătat.

Cum stăteam rezemat cu corpul de parapet, mângâind de zor piatra călduţă şi aspră, la un moment dat am simţit că nu mai eram singur. Am întors capul şi l-am văzut. Aripile îi tremurau uşor. Se vedea că e emoţionat, îmbrăcat în costumul său negru, uzat de atâta purtare, cu floarea pusă cochet la butonieră, stătea, aşa, cu ochii pierduţi în zare. Nu vedea în jurul lui. Privea ţintă marea şi cerul, ceaţa…

Ar fi vrut să zboare!

Da. Se ridica uneori pe vârfurile picioarelor, gata să-şi ia zborul „şi atunci leul mârâia, îi zăream botul rânjit, parcă râldea. El nu se întorcea. Rămânea nemişcat. Fusese părăsit aici, în cine ştie ce cameră de hotel plină de ploşniţe, nu mai avea nimic de făcut, în fiecare dimineaţă îşi privea aripile tot mai jegoase, jobenul, ziarul căzut lângă fotoliu, pantofii… Şi chiar dacă ar fi încercat să zboare, chiar dacă s-ar fi hotărât să se suie pe parapet, cu o mână aşezându-şi mai bine

43

jobenul, cu cealaltă ajutându-se să-şi ţină echilibrul, apoi să se ridice, pe vârfuri, să zvâcnească şi brusc să-şi ia zborul, înălţându-i-se în văzduh ou. bătăi disperate de aripi, tot mai sus, mai sus, cât un pescăruş, o rândunică, ori o gâză să se mai vadă, chiar şi atunci, după ce-ar fi descris u n cerc, apoi altul, acesta ceva mai jos, şi încă unul, mai jos, cercuri din ce în ce mai joase, sânit sigur că s-ar fi întors, poate fără joben, ceea ce l-ar fi făcut, dacă nu mai ridicol, în orice caz mai neînsemnat, jobenul îşi avea rostul lui. Ori m-am obişnuit eu cu el…

Şi n-a încercat să zboare?

Nu, n-a încercat. Doar că-i tremurau aripile.

ACCIDENTUL

Se auzi zbârnâitul unui avion şi nea Leu spuse pardon, numai

o secundă, şi se duse la fereastră cu briciul într-o mână, iar cu mâna cealaltă mânjită de spumă. Nu văzu avionul, trase enervat de perdelele cam murdare, zbârnâitul totuşi persista, unde-o fi? zise nea Leu, şi, iertaţi-mă, vin imediat. Mihalache se oprise şi el din lucru, înălţă foarfecă până în dreptul urechii, o învârti de câteva ori, e ţicnit adică, ceilalţi râseră ca de o glumă, zbârnâitul se îndepărta, se auzea din ce în ce mai încet, şi nea Leu se întoarse în frizerie gâfâind, roşu la faţă, l-am văzut, era foarte sus…

L-ai văzut, nea Leule? L-am văzut, şi-şi şterse spuma de pe mână cu un prosop, apoi se apucă să-şi asoută briciul pe cureaua agăţată de perete. Clientul, cu un obraz ras, iar celălalt acoperit cu olăbuc, mormăi ceva, nu se înţelegea ce, şi nea Leu se scuză încă o dată şi-l săpuni din nou; după care se dădu doi paşi îndărăt parcă să-l admire.

Lică începu să vorbească despre avioane: francezii construiseră unul foarte mare, cu un ştiu câte locuri, şi o viteză grozavă, o mie de kilometri la oră, pe cuvânt de onoare dacă vă mint… Ba nu, îl contrazise

45

Mihalache, nu francezii, americanii, nu-i aşa, nea Leu? Dar nea Leu n-avea chef de vorbă, era cu gânidul în altă parte. Se scarpină cu unghia degetului mic în cap, părul îi era cărunt pe la tâmple, plus două şuviţe pe creştet, n-avea cum să le ascundă. Se uită în oglindă, mustaţa era încă neagră, lucioasă, dată cu briantină, şi nu era cănită, treaba lor dacă nu credeau…

Luna asta ai zburat, nea Leule? Nu răspunse, tre' – buia să fie atent când umbla cu briciul pe beregata omului. Şi-apoi ce-l tot sâcâie atâta! 11 întrebau numai aşa, pentru că îşi închipuiau că-i face plăcere să vorbească despre asta, dar ştiau foarte bine, toată frizeria ştia că o zi pe lună nea Leu se învoieşte ori aranjează să-i scadă din concediu, şi pleacă cu avionul într-un oraş cât mai îndepărtat, dintr-o vară fusese până la Budapesta, cu un avion foarte mare că nici nu simţeai că zbori. Şi le povestea de fiecare dată ce s-a întâmplat în timpul zborului, dacă au fost goluri de aer

ori vreo defecţiune la motor, unde s-a făcut escală şi altele, tot felul de amănunte, dar nici chiar aşa, toată ziua-bună ziua să trăncăne despre asta. Spălă faţa clientului aplecat peste chiuvetă, colonie? spirt? îi făcu vânt cu şervetul, îi pieptănă părul cu grijă, ba chiar cu un fel de duioşie, ce tânăr e! şi cum seamănă ou celălalt, uimitoare asemănare!… Acum, văzându-l ras, îşi dădea mai uşor seama. Tânărul se ridică să plece şi nea Leu simţi că se înroşeşte când acesta îi strecură în buzunar bacşişul.

Doar cu Mihalache se întindea uneori la vorbă, când jucau table. Lui i-a mărturisit că cel mai bine e cu avioanele mici, cât mai mici, în alea mari nu simţi că zbori, stai pe fotoliu ca la teatru şi prin nu

46

blou se văd norii nemişcaţi ca nişte oi de clăbuc, sau oeruil, aşa că dacă n-ai auzi vuietul înfundat al motoarelor ai crede că totul e o păcăleală, că avionul stă pe loc, cum pe loc? aşa, să zicem agăţat de un cablu, dracu’ ştie… Ai nişte idei şi matale!… spuse Mihalache şi amestecă zarurile în palmă ca un barbugiu., «Nu jucau la prăvălie, venea Mihalache la el acasă, era mai tânăr şi burlac, ai o baftă, bă, de parcă… şi nea Leu râdea gros, apoi turna drojdie în pahare, hai să trăieşti! şi după ce bea îşi ştergea gura şi mustaţa cu dosul palmei şi plescăia mulţumit. Scăpate din pumnul lui Mihalache zarurile se învârteau nesfârşit, bă, da’ le dai! şi Mihalache zâmbea, aşa, gherlă! şi încă o poartă, şi-acum, nene Leule, ia un ziar să nu te plictiseşti. Leu se plesnea cu palma peste genunchi, îşi mai turna un păhărel şi-l dădea duşcă.

Şi nu ţi-a venit niciodată ameţeală? Nu ţi-a venit să verşi? Nea Leu zâmbea clătinând zarurile în palma lui mare şi roşie – de ce nu încerci? Celălalt ştia că-i face plăcere să se arate cât mai uimit, şi poate şi era într-adevăr mirat. Se aplecă peste table, un braţ ridicat şi pumnul încleştat să nu scape zarurile: ce să-ncerc, domnule? nu mă sui eu în barabafta aia, şi zarurile zuruiau vesele. Leu zâmbea cam de sus – ţi-e frică! Ba nu mi-e frică, da nu vreau… Ce, tren nu există? de ce să nu merg cu trenul, mă uit pe fereastră: câmpii,

munţi, râuri… Ce să mă grăbesc!

Pe divanul cu scoarţă înflorată se tolănise Mişu care se obişnuise cu zornăitul zarurilor, aşa că dormea liniştit. Nea Leu rămăsese cu zâmbetul pe buze şi juca în continuare destul de neatent. Pe stradă trecu o maşină gonind nebuneşte, un câine începu să latre, şi

47

după el alţii, o hărmălaie întreagă. În curte se auzeau raţele măcăind speriate. Nea Leu se duse la fereastră, apoi se întoarse. Ce faci, nu joci? Luă zarurile şi le azvârli pe lemnul lustruit al cutiei. Mută greşit. Se pocni cu palma peste genunchi, dar se vedea că de fapt nu prea îi păsa. Ce faci, nea Leule? Mihalache îşi puse mâinile în şolduri şi se uită la Leu măsurându-l cu privirea de sus şi până jos. Îi lipsea un nasture la cămaşă, iar gulerul îi era murdar. Nici halatul de la frizerie nu-i era prea curat.

Nea Leu îşi ascuţea briciul şi se gândea în altă parte. De vreo cinci minute îl tot ascuţea, cu gesturi mecanice, făcute cine ştie de câte sute de mii de ori. În frizerie se afla un singur client pe care-l tundea Mihalache. Era cald. Şoferul nu aprinse decât două felinare, celelalte aveau becurile sparte cu praştia. Nu *s-a* putut stăpâni să nu strige o înjurătură, deşi maşina nu se mai vedea. Era linişte, o linişte neobişnuită, nefirească, nici câinii nu lătraseră. Un client intră în frizerie şi se apropie de scaunul lui, e liber? da, vă rog, poftiţi, apoi încercă briciul de buricele policarului, trebuia să-l dea şi pe partea ailaltă. Ai zăpăcit de tot briciul ăla! strigă Lică şi râse ca prostul. Nu-i răspunse. Clientul se aşeză în scaun şi-şi întinse picioarele, era obosit. Se privi câteva clipe în oglindă: capul mare cu păr rar şi cam roşcat, faţa rotundă şi destul de tânără, deşi acoperită de o barbă roşcovană, ţepoasă, nerasă de multe zile. Pe urmă îşi rezemă ceafa de perniţa de piele montată pe spătarul jilţului şi închise ochii gemând înceti*Dr. Barba, nu? Tânărul făcu semn că da, coborându-şi de câteva ori bărbia în piept, îşi împleti mâinile pe pântece… câinii nu lătra

48

seră, pe stradă nici ţipenie de om. Nu văzuse maşina. Bietul nea Leu! îl compătimi în sinea lui Mihalache şi zări o pată mică şi rotundă, de sânge, imediat sub gulerul jegos al cămăşii. Nu spuse nimic şi dădu. cu zarul, şase-şase, ai baftă, murmură visător Leu şi pierdu încă o partidă. Scoarţa de pe pat se uzase, scămoşată de ghearele lui Mişu, care acum dormea tor-v-4 când subţirel. E rândul matale, spuse Mihalache, şi Leu luă zarurile, le zornăi şi le azvârli cu putere: un zar se rostogoli pe covor, Mihalache se aplecă să-l ridice şi, din greşeală, lovi cu capul cutia pe care jucau şi puHurile se mişcară de la locurile lor, se amestecară. Mihalache era roşu la faţă de efort şi de necaz, şi pe bună dreptate: era linia lui. Eu nu mai joc, dacă nu eşti atent, nu mai joc! Leu însă rămase calm şi la fel de distrat. Continuară. Era cald, iar drojdia îi ameţise puţin. Făceau acum greşeli amândoi, care mai de care. Maşina trecuse în mare viteză, dispăruse după colţ, sau nu fusese nicio maşină, driaou ştie!… Ce putea să facă? Se uită la Mihalache, la nasul lui cam borcănat, el în locul meu ce-ar fi făcut? Maşina gonea nebuneşte, zdrăngăniră toate geamurile, iar farurile luminară odaia ca ziua. Erau faruri de automobil, de asta era sigur.

Terminase de ras un obraz, când auzi avionul. Dă-l dracului! dar zbârnâitul era din ce în ce mai puternic şi nu se mai putu stăpâni, spuse pardon! numai o secundă, aplecându-se către urechea clientului oare părea că adormise, şi se repezi la fereastră cu briciul în mână, mâna cealaltă mâmjită de clăbuc – avionul nu se vedea. O clipă şovăi, apoi apăsă pe clanţă, coborî cele trei trepte, străbătu în fugă curtea, mai să

49

scape papucii din picioare, pe stradă nu era nimeni, maşina o cotise pe-o Stradă lăturalnică – nu se mai vedea. În mijlocul drumului zăcea un trup nemişcat. Leu mai făcu câţiva paşi în direcţia în oare bănuia c-o luase maşina, îi văzuse farurile pătrunzând în odaie, şi trase o înjurătură. În locul lui, Mihalache ce-ar fi făcut?

Ce te uiţi la mine, joacă! Hai, că linia asta mi-o iei! Nea Leu nu

era în toate apele lui. De câtva timp e nu ştiu cum, mai rău ca altă dată. Mihalache se oprise şi el din lucru, înălţă foarfecă până în dreptul urechii şi-o răsuci de câteva ori, olănţănind-o, e ţicnit! Lică râse, râseră şi ceilalţi ca de o glumă, zbârnî-itul avionului se auzea tot mai slab şi nea Leu se întoarse gâfâind, cu briciul într-o mână, mâna cealaltă mânjită de spumă, toţi tăcură şi se uitară la el. L-ai văzut, nea Leule? întrebă Lică, pentru că tăcerea devenise penibilă. L-am văzut, şi-şi şterse mâna cu un prosop, iar apoi începu să-şi ascută briciul pe curea. Ştiau cu toţii cât de mult îi plac lui nea Leu avioanele, dar nici chiar aşa! ce faci, nu joci? şi Mihalache zornăi zarurile în căuşul palmei.

Nea Leu stătea undeva spre marginea oraşului, într-o casă lungă şi scundă, el avea două camere şi o bucătărie, restul era ocupat de ceilalţi chiriaşi. Curtea era nepavată, şi când trăia nevastă-sa puneau flori. În fundul curţii exista o cişmea, iar lângă ea un cais bătrân oare începuse să se usuce. Tot acolo se legănau măcăind raţele, ori gâgâiau cele câteva gâşte care nu erau ale lui, poate ale celorlalţi locatari, poate ale vecinilor, căci se plimbau nestingherite dintr-o curte într-alta strecurându-se prin ulucă. Duminica.

50

vara mai ales, venea Mihalache şi jucau table. Mihalache era mai tânăr ca el şi avea o baftă nemaipomenită la zar, tu le pui, bă!… le pun pe dracu'! mai bine fii atent, ce crezi că numai bafta contează? Nea, Leu mai trase o duşcă, direct din sticlă, Mihalache se făcu că nu observă şi aruncă zarurile care se învârtiră lung, zbârnâind ca un avion aflat sus, sus de 4 tot, acolo unde e albastru şi linişte, dedesubt munţi acoperiţi de zăpadă şi gheaţă, mai frumoşi decât munţii adevăraţi, sau oi uriaşe, albe ca spuma, sau poate părul unui moşneag atârnat între cer şi pământ… Şi nu ţi-a venit niciodată ameţeală? Clătină din cap şi se uită la Mihalache zâmbind cu blândeţe. De ce nu încerci? E atât de bine să zbori, să ştii că sub tine sunt 'nenumărate fiinţe mici, ca furnicile de mici, şi tu eşti acolo sus, închizi ochii şi ai aripi… Dar parcă ziceai că în avion nu se prea

simte. E adevărat, doar în avioanele mici. Şi nici în alea… Şi atunci Mihalache se înfuria şi declara că el nu înţelege, să-l bată Dumnezeu dacă înţelege ce rost are să rişti când există tren şi e mai comod şi mai ieftin, poţi să te uiţi pe fereastră, să admiri peisajul, munţii, câmpiile… De ce să mă grăbesc?

Săpuni din nou obrazul clientului care părea că doarme. Nemişcat, cu faţa în sus, cu mâinile încrucişate pe pântece, arăta ca un mort. Se apropie cu paşi mici, şovăitori, târşâindu-şi papucii. Văzu că era tânăr, aproape un copil, şi avea aripi. Aripi mari şi albe. Se aplecă şi nu observă nicio pată de sânge, nicio picătură. Poate că-l azvârliseră din maşină după ce-l omorâseră în bătăi, sau poate că nici vorbă de vreo maşină, pur şi simplu obosise şi căzuse de acolo

51

de sus pe caldarâmul întunecat al străzii. Luna asta ai zburat, nea Leule? Nu răspunse. De ce-l sâcâie. atât? Ce vor? Sub bărbie, în jurul omuşorului, barba. era şi mai aspră, crescută în toate direcţiile. Trebuia, să fie atent. Mihalache ce-ar fi făcut în locul lui? Probabil că n-ar fi ieşit pe stradă, numai în izmene şi papuci, după miezul nopţii; s-ar fi întors pe partea cealaltă şi ar fi adormit la loc. Dar el nu dormea, asta e, nu putea să adoarmă şi pace, jucase toată după-amiaza table cu Mihalache şi-i zuruiau nenorocitele alea de zaruri tot timpul în urechi. Se perpelea în aşternut, lovindu-l fără să vrea cu picioarele pe Mişu, care mieuna şi-şi căuta alt loc, dar nici acolo. nu scăpa. Nu putea să adoarmă, şi încercase t, ui: se gândi la ziua când zburase prima oară, la noaptea dinaintea decolării, la teama că până la urmă n-or să-l lase să se urce în avion, ce cauţi dumneata aici? – era un avion mic, de agrement; cel mai bine e eu avioanele mici, în alea mari nu prea simţi că zbori, stai pe fotoliu legat cu centura de siguranţă pe care de cele mai multe ori uita să şi-o pună, şi priveşti pe ferestruică la norii nemişcaţi ca nişte munţi acoperiţi de zăpadă şi ceaţă, iar dacă n-ai auzit zgomotul înfundat al motoarelor… Şi n-ai vărsat niciodată? Nu, niciodată nu i-a venit ameţeală şi nu i-a fost greaţă. Era născut

pentru zbor! zâmbi. Atunci Mihalache se înfuria şi mai tare, se înroşea: n-are niciun rost, e o prostie!

Linişte. Sforăitul neîntrerupt al lui Mişu, care torcea de zor acolo sub pătură, încovrigat la picioarele lui. Şi deodată zgomotul de motor şi roţile alergând nebuneşte peste pietrele caldarâmului. Nu s-a

putut stăpâni, farurile automobilului – parcă era un avion care decolează – luminară camera, şi atunci aizvârli pătura cât colo, Mişu mieună speriat, iar el îşi puse papucii şi se repezi direct la uşă, apăsă pe clanţă şi peste câteva clipe se pomeni afară, pe stradă, înjurând. Maşina nu se mai vedea. Criminalilor! Bestiilor! mai făcu câţiva paşi în direcţia în care credea că dispăru se maşina mare şi neagră, spre stânga adică, pe urmă se întoarse şi văzu trupul acela alb întins pe caldarâm. Aripile erau lungi, mai lungi decât braţele. Le pipăi: puf moale şi alb ca la gâscă sau lebădă. Se uită în jur, nu se zărea nimeni, apoi se aplecă, îl apucă pe băiat de subsuori şi începu să-l târască, aripile se bălăbăneau inerte, poate că n-a murit, poate îşi revine. Pe stradă nu se vedea nici picior de om, şi era linişte, mirosea a orini şi a garoafe. Nefirească linişte. Se auzi doar târşâitul papucilor lui pe pavaj, apoi pe pământul acoperit cu smocuri mici de iarbă, apoi pe trepte, cele trei trepte, pocnetul clanţei, aripile nu încăpeau, se împiedicau de canatul uşii. Aşa că trebui să răsucească trupul pe o rână, nu atârna prea greu şi era cald, îi simţea căldura prin cămaşa subţire de mătase, cu guler mare, de dantelă, şi deodată i se făcu frică, începu să împingă şi să smucească trupul fiinţei aceleia înaripate pe care o căra în casă fără să ştie nici el prea bine de ce: poate scapă, poate e doar leşinat…

Mihalache îşi încrucişa braţele la piept şi se uită la nea Leu măsurându-l cu privirea. Nu era dispreţ, mai degrabă îngrijorare şi bineînţeles curiozitate. Gulerul murdar, pata aceea de sânge, cămaşa căscată la piept: îi lipsea un nasture. Bietul nea Leu! Dar nu

spuse nimic şi dădu iar cu zarul. Nea Leu zvârli şi el, dar atât de neîndemânatec, că zarurile se rostogoliră pe podea, unul alunecă sub pat, altul cine ştie unde, undeva pe covor sau sub scaun. Mihalache se aplecă să le caute, lasă-le, spuse nea Leu, dă-le dracului J hai să nu mai jucăm. Se trânti şi el în patru labe alături de Mihalache, care se întinsese pe burtă şi vârâse un braţ sub divan. Lasă-le, ţipă Leu, şi celălalt îşi întoarse capul speriat şi nedumerit totodată, sub pat degetele lui întâlniseră ceva moale şi pufos, era o gâscă sub pat? Leu îl apucă de braţul rămas afară şi începu să smucească: lasă-le, lasă-le acolo! Mihalache îşi retrase braţul şi fără să spună nimic se ridică sprijinindu-se de scaun. Lovi cu şoldul cutia de tablă aşezată destul de prost pe un scaun fără spătiar, adus din bucătărie, şi cutia se răsturnă, pulurile se împrăştiară prin toată camera.

Tânărul avea capul mare şi un păr cam roşcat, faţa rotundă şi palidă. Era frumos, cu aripile mai lungi decât braţele, aripile acelea cu care zbura deasupra oraşului, singur în aerul tare şi albastru al înălţimilor. Ce putea să facă? Se duse la fereastră, strada era la fel de pustie şi liniştită. O clipă se gândi să anunţe miliţia, dar oare e mort, şi cine-l va crede… Or să-l chinuie ou tot felul de întrebări, poate c-or să-i şi bată. Luă cadavrul în braţe şi-l urcă pe pat. Mângâie pantalonii de catifea albastră şi pantofii de lac, cu botul lung şi ascuţit. Poate deschide ochii… îşi trase un scaun lângă pat şi rămase mult timp pe gânduri. Ceva trebuia făcut, asta era limpede, dar ce? Tânărul avea buze subţiri şi chipul palid, pesemne că zdrobindu-se de caldarâm i se rupsese ceva înăuntru, ca unui ceas care cade pe ciment, şi adio! Nu avea niciun rost să anunţe miliţia, ori să strige ajutor. De ce ajutor? îi întoarse pe burtă, aripile nici nu încăpeau în pat.

Intră în frizerie gâfâind, roşu la faţă, părul răvăşit, probabil alergase. Toţi îl priveau întrebători, Mihalache se oprise şi el din lucru, ridică foarfecă până în dreptul urechii şi-o învârti de câteva ori, e ţicnit adică, ceilalţi râseră ca de o glumă, din colţul său Lică se hlizi şi spuse: ai zburat, nea Leule, ai zburat? Da, am zburat, şi ei

râseră iar, ha-ha-ha! uite-l pe Leu înălţat deasupra oraşului, sus de tot, rotindu-se în cercuri liargi, plutind lin ca un uliu, ca un vultur, e-hei! ca un leu ou aripi mari şi albe de lebădă, acolo sus…

54

PE BORDURA TROTUARULUI

Voiam să mă duc la un prieten când am plecat de acasă, dar pe drum, probabil, am uitat. Cerul era oenuişiu, semăna cu caldarâmiul străzilor, mai ales cu piaţa aceea pustie şi netedă ca fundul rotund al unui chiup de piatră, unde după multă hoinăreală ajunsesem; dacă n-ar fi fost zidurile caselor aş fi prins să alerg până la marginea pieţei, undeva la orizont desigur, să sui panta cerului şi uite-aşa să fug în neştire, să mă rotesc, din ce în ce mai repede, mai repede, să nu mai existe sus şi jos, până ameţesc. Dar erau zidurile, casele oare mă împiedicau şi oamenii, câţiva, ieşiseră din case, se plimbau ori se grăbeau după treburi, nu erau mulţi, dar nu m-ar fi lăsat, din urmaniţarism fireşte. Aşa că mergeam liniştit pe bordura trotuarului, cu genunchii puţin îndoiţi şi capul plecat să nu văd cerul cenuşiu ca şi caldarâmul pe oare călcam. Am ocolit piaţa, o dată, de două ori; există totuşi o deosebire între cer şi trotuar: frunzele şi încălţările oamenilor strivindu-le. Asfaltul cerului e mai neted, mai curat, ori poate e o iluzie din pricina depărtării. Ţineam mumie întinse în lături ca nişte cioturi de aripi, să-mi păstrez echilibrul, pen

56

fi tru că sunt atât de singur şi-mi place să merg pe bordură. Iar când trebuie să traversez strada, foarte rar, atunci fug, nu de frica automobilelor, îmi place cum şuieră pe lângă mine, ci ca să ajung mai repede pe celălalt trotuar, pe bordură. Cenuşiul bordurii, căci merg cu capul plecat, braţele întinse în lături să-mi ţin echilibrul, este exact de aceeaşi nuanţă cu cenut. şiul cerului, adică mai puţin albicios, pe alocuri cu un abur uşor albăstrui când te uiţi foarte atent, iar uneori păleşte ca atunci când fără să vrei te gândeşiţi, o clipă doar, că vei muri. O clipă de sub o frunză luceşte un ochi vesel, complice, şi atunci mă opresc, cu braţele tot desfăcute, şi

aştept, dar n-a durat decât o clipă şi poate mi s-a părut. Şi mai este o deosebire între cer şi trotuar: uneori cerul ţi se pare albastru, prietenos, şi te uiţi la el ca la un domn înalt şi cumsecade, aştepţi, îţi pleci ochii până la urmă, aştepţi să te mângâie pe creştet. Şi atunci crezi, o clipă, nu mai mult, că ceea ce se numeşte cer nu e chepengul de piatră pe care îl ştii, ci poate un lac fără fund, ori poate suflarea cuiva din partea cealaltă.

Apoi, ridicând ochii, am observat că cineva îmi imită gesturile. Un bărbat, nu prea înalt, cu urechile mari, clăpăuge, atât puteam vedea, şi braţele desfăcute ca nişte aripi; avea ca şi mine un loden verde, cam larg, neîncheiat, şi mergea numai pe bordură, la câţiva metri în faţă. M-am oprit. S-a oprit şi el. Am ridicat braţul spre vârful unui arbore – era acolo o spărtură mică în nori. Şi el a făcut la fel. Apoi m-am lăsat pe vine şi s-a lăsat şi el, şi doar nu mă vedea, şi-naim dus braţele înainte şi-n lături şi le-am rotit ca la gimnastică, am/îndoi ne-am pierdut echi

57

librul, un picior ne-a alunecat în rigolă, am căzut într-un genunchi şi, după ce ne-am ridicat, am început să alergăm, el înainte, şi nu reuşeam, eu toate eforturile, să-l ajung, distanţa rămânea mereu aceeaşi. M-am oprit. S-a oprit şi el. Ne-am şters faţa şi fruntea cu batista, îl vedeam cum gâfâie, cu capul puţin aplecat, umerii ridicându-se şi lăsî>ndu-se în ritmul respiraţiei. Era obosit. Şi eu eram obosit. Mi-era milă de el, de ce-l fugăream aşa, lumea trecea pe lângă noi, ne aflam pe o stradă mai umblată, se uitau toţi la mine miraţi ori dispreţuitori, unii chiar se opreau câteva clipe clătinând dezaprobator din cap. De sub o frunză căzută în rigolă, lucirea batjocoritoare a unui ochi; mi se făcu frică, mă simţeam vinovat. Mereu în faţa mea, la câţiva metri numai, cu capul plecat de frică sau de ruşine, mu se mişca, nu pleca, încăpăţânat om! Priveam amândoi în jos piatra cenuşie abordurii. Deasupra simţeam lespedea cerului coborâtă tot mai mult, să ne strivească. M-am lăsat iar pe vine, ghemuit, cu capul tot mai plecat, nu mai vedeam decât asfaltul şi ochiul sclipind în rigolă, batjocoritor.

Auzeaim fâşâitul roţilor de automobil, bocănitul paşilor ou placheuri pe trotuar şi din nou eram singur. Atunci am înălţat ochii să-l văd pe el şi m-am ridicat în picioare şi l-am văzut cum îşi scoate cureaua de la pantaloni, trăgând-o cu un gest larg ca pe o sabie, cum o îndoaie trecându-i un capăt prin cataramă şi formează astfel un laţ, Doamne! şi apoi se repede către grilajul înalt şi negru al unei porţi. Ce vrea, doar nu-i nebun! Am alergat după el, dar m-am oprit ca să strig ajutor, uniforma unui miliţian apăruse de după colţ. Ajutor! Vrea să se sinucidă, nu-l lăsaţi.

58

numai eu simt de vină. Miliţianul venea în fugă, la şold i se bălăbănea bastonul de cauciuc; braţul în postav albastru mă înşfăca de guler, avea o mină mare, puternică, o simţeam pe gât apăsându-mi vinele. Ajutor! Mi-a smuls cureaua din mână strigându-mi: beţivule! şi mă durea gâtul de pumnul lui mare şi aspru. Apoi mi-a dat drumul. Ţinea cureaua în palme privind-o ca pe un şarpe, furia şi nedumerirea îi mai trecuseră; stăteaim cu capul plecat şi doar din când în când mă uitam pe furiş să-l văd cât e de încurcat: încerca să-şi compună un zâmbet ocrotitor ori măcar să găsească o frază de consolare şi nu reuşea, răsucea înciudat cureaua, iar eu nu voiam să-l ajut. M-am dat un pas în lături şi ara luat-o la goană. Fuga mea a fost atât de neaşteptată încât, după ce mă depărtasem cam la o sută de metri, am întors capul şi l-am văzut tot acolo, lângă poarta cu grilaj înalt de fier, vopsită în negru, stătea prostit cu cureaua ca un şarpe răsucită în palme, nu se dumirise. l-am dat cu tifla, apoi m-am întors pe călcâie şi, ou pasul săltat, mi-am reluat drumul pe bordură. Din când în când trebuia să-mi trag pantalonii care îmi cădeau mereu de pe şolduri, un braţ era deci bretea şi doar celălalt aripă, dar eram liber şi pietrele bordurii abureau uşor albăstrui, iar cerul era iarăşi departe, şi lucios, un lac fără fund ori poate suflarea cuiva de dincolo.

ICAR

Uită lumina aprinsă şi adorau cu faţa în jos îngropată jumătate în pernă; un braţ atârna peste marginea patului, celălalt pe sub trup,

răsucit cu palma în sus. Asta de când era copil; un genunchi şi-l aducea sub burtă şi semăna cu un înotător înţepenit într-un lichid devenit dintr-odată vâscos. Cuvertura alunecase într-o parte, cearşaful, boţit de atâtea zvârcoliri. Din când în când întorcea capul, schimbând obrazul înfierbântat şi braţele, prin mişcări destul de line, încât suprimând pauzele ai fi zis că înoată. Între acestea erau şi momente când se răsucea pe spate, piciorul tot îndoit, gura puţin căscată, lăsând să iasă un sforăit subţire ca un bâzâit de bondar. Dar nu rămânea mult în poziţia asta, probabil îl supăra lumina, se întorcea cu o mişcare bruscă din nou pe burtă şi bâzâitul înceta, numai respiraţia adâncă, regulată, care umezea un pic perna, se mai auzea în odaie.

Cuvertura căzuse de tot, o lovitură de picior o zvârlise, îngrămădind-o la poalele patului. I se descheiase pijamaua, lăsând la iveală trupul gras, alb, cu peri rari şi lungi. Căutând răcoarea peretelui, părăsi perna prea caldă pe care o răsturnă pe urmă, cu o aruncare

60

a braţuluti, peste lădiţa cu cărbuni. Vătraiul rezemat de aceasta căzu peste uşiţa sobei şi zgomotul îl trase din străfundurile somnului, braţul i se înălţă, încleştându-se pe scoarţa de pe perete, care se desprinse pe trei sferturi. Se răsuci din nou spre marginea patului şi se sculă buimac, îndreptându-se către masă. Sorbi din carafa cu apă, fără să se mai ostenească să-şi toarne în pahar. Privi în jur şi, ca aducându-şi aminte de ceva important, intră în camera de baie, de unde se întoarse cu scândura de călcat. O puse de probă pe umeri, pe urmă încercă ceva mai jos, în dreptul omoplaţilor, cocoşându-se, şi imaginea în oglinda dulapului era puţin ridicolă, asta însă nu-l interesa. De la pantalonii lăsaţi pe spătarul unui scaun desfăcu bretelele şi pe buze îi luci pentru o clipă un zâmbet. Dar se grăbea. Cu ajutorul bretelelor şi al unor panglici, care altă dată împodobiseră un ou de ciocolată, reuşi să-şi prindă scândura cam în dreptul omoplaţilor. Şi iar se privi în oglindă. Pijamaua vărgată, de ocnaş, şi aripile de lemn… Nu era nimic de

râs, absolut nimic. Stânjenit totuşi se duse către fereastră – scândura i se bălăbănea puţin în cârcă – şi o deschise cu gesturi hotărâte. Se caţără cu oarecare greutate pe pervaz şi privi afară. Luminile oraşului pluteau incerte, deloc îmbietoare. Auzi duruitul unui tramvai, nu se vedea. Pentru o clipă îl strânse un fel de frică; ezită. Dar numai pentru o clipă. Simţi zidul zgrunţuros sub tălpi, sub degetele în care se apăsa cu toată puterea, saltul, apoi căderea. Cădere, pe urmă o înălţare şi iar o coborâre lină… îşi ţinea capul sus, cât mai sus, şi braţele întinse în lături, în vârful omoplaţilor îl apăsa scândura. Îşi suci tot corpul spre dreapta, zvâcnind din picioarele bine li

61

pite ca dintr-o coadă, şi ocoli blocul din capătul străzii. Din nou lovi cu picioarele, scurt, ca un delfin, şi prinse să se înalţe. Îl dureau muşchii cefei şi lumina unei stele îi sfredelea ochiul. Zbură mult timp. Oraşul rămăsese undeva jos, cu zgomotele şi luminile lui cu tot; aerul era din ce în ce mai rece, mai curat. Ajunse într-o fâşie de cer mai puţin întunecat, întinse braţele „şi le văzu albastre, prelungi. Alături – fâlfâitul unor aripi mari, de mătase. Un fluture cât un vultur zbura zigzagat în jurul lui, tot mai aproape, atingându-i faţa cu un văl răcoros…

Cu o bruscă aruncare a braţului răsturna perna peste lădiţa cu cărbuni. Vătraiul lovi uşiţa sobei, o stea explodă colo sus, spre stânga, şi zgomotul, valuri-valuri, îl împinse din străfundurile somnului. Înălţă braţul, în – cleştându-l în scoarţa înflorată de pe perete, care se desprinse şi căzu acoperindu-l! Se răsuci spre marginea patului şi se scula buimac. Se duse spre masă. Sorbi din carafa cu apă, fără să se mai ostenească să-şi toarne în pahar. Îi era sete. Privi în jur, şi, aducându-şi aminte, intră iute în camera de baie, de unde se întoarse cu scândura de călcat. O puse, de probă, pe umeri, apoi încercă ceva mai jos, în dreptul omoplaţilor, cocoşându-se, imaginea din oglindă era cam ridicolă, dar ce să facă?

Scoase bretelele de la pantalonii aşezaţi pe spătarul scaunului

şi zâmbi obosit.

PRIN GAURA CHEII

Iarăşi întârziase. Culoarul era pustiu; îl străbătu cu paşi mari, târşâind pe mocheta vişinie tălpile pantofilor prăfuiţi. Se opri câteva secunde: dintr-o cameră alăturată se auzea ţăcănitul unei maşini de scris, din alia râsete, chicoteli, întârziase mai mult de un sfert de oră. n-avea rost să se grăbească. Mai erau câţiva paşi până la uşa biroului – cenuşie, scundă, altfel decât cealaltă. Asta se deschidea, în fiecare zi, se va deschide şi acum. Înainte de a apăsa pe clanţă avu pentru o clipă tentaţia să se uite pe gaura cheii, dar rezistă, era inutil, Petrache venise, sigur că venise, nu lipsea niciodată, sau foarte rar, de pildă atunci când îi murise tatăl călcat de un autobuz, telefonase de la spital, şi avea o voce calmă, poate doar uşor răguşită, anunţase că va lipsi fără nicio altă explicaţie, abia mai târziu au aflat despre ce era vorba. Venise şi, ca întotdeauna, intrase la ei în birou să vadă cine întârzie. Nu e om rău – Magda îşi pilea de zor unghiile. vorbind cu buzele ţuguiate – dar nu suferă neglijenţa, lipsa de punctualitate. Aşa e el… Şi nici acum n-o să-i spună nimic, n-o să-l mustre, doar îl va învălui cu privirea – nu sunt uşor de suportat ochii aceia albaştri, lăcrimoşi în

63

contrast cu faţa severă, uscată – el se va fâstâci şi de astă dată, se va apropia cu paşi şovăitori, va îngăima o scuză, ceasul, troleibuzul, un accident pe traseu, Fe-trache va continua să-l privească fără să scoată o vorbă, apoi brusc o să se uite în altă parte, pe fereastră, la acoperişurile caselor din împrejurimi, case mici care în curând vor fi demolate, se mai construieşte un bloc.

Împinse uşa şi intră. O văzu mai întâi pe Magda, genunchii ei rumeni cu ochi, cu gură, ba chiar şi cu nas, apoi pe Valentin, mormăi un bună dimineaţa, domnul Petrache îi răspunse cu o voce metalică şi se uită la ceas. Mai bine să le spună adevărul, adică tot ce i se întâmplase în noaptea aceea de coşmar, cum luceau săbiile în ghivecele de pe terasă şi leul înaripat sau grifon ce-o fi fost… Toată noaptea se chinuise, era frânt de oboseală.

Se aşeză la masa lui, Magda spuse ceva acoperindu-şi obrajii cu palmele, Valentin râse, domnul Petrache se uita pe fereastră la olanele caselor de peste drum. Cerul era învelit cu nori subţiri, argintii.

Iar a întârziat! Încercă să zâmbească, să-i capteze astfel bunăvoinţa ori măcar să-i înmoaie cât de cât li-friile aspre ale feţei, cutele adânci dintre sprâncene. Nu reuşi, Petrache îşi întoarse din nou capul spre fereastră.

Trase un sertar, căută ceva, nu găsi, renunţă. Apucă un creion şi începu să-l sucească între degete. Tuşi scurt de câteva ori. Stau departe, spuse, şi, ştiţi, troleibuzele sunt supraaglomerate, autobuzul nu trece prin cartier pe la mine… Tăcu. Tuşi din nou. Magda îi dădu, ca de obicei, dreptate: sunt groaznice troleibuzele astea! Mereu se străduia să-i ia apărarea. Se uită la ea să-i mulţumească printr-un zâmbet, printr-o clipire a pleoapelor. Îşi privea încântată unghiile lungi, roşii. Avea o faţă rotundă, nasul cârn – o mutră banală dar simpatică.

Domnul Petrache îşi drese glasul dar nu spuse nimic; sau nu-l auzea el? căci îl văzu cum îşi mişcă buzele, desigur vorbea, îl mustra pentru întârziere şi lui i se înfundaseră urechile, nu auzea nimic, se scufunda parcă într-o apă, limpede, fiindcă de văzut îi vedea pe ceilalţi, le vedea chipurile, gesturile mereu aceleaşi: Valentin ascuţea un creion cu un aer grav, aproape solemn, Magda îşi privea unghiile, apoi începu să dea din mâini, din cap şi vorbea, vorbea… Dar el nu auzea nimic. Îşi apăsă urechile cu palmele, repede, de câteva ori… altă dată să nu se mai întâmple, Magda îl privi triumfătoare, înseamnă că fusese iertat: se ridică pe jumătate din scaun să mulţumească şi a doua zi întârzie din nou.

N-avea ce face, se plictisea acasă, aşa că a intrat la un cinematograf, să mai treacă timpul. Rula un film stupid, sau cel puţin aşa părea la început, cu unul care se îndrăgostise de fata proprietarului casei unde locuia, o casă cu multe camere, majoritatea închiriate la mărunţi funcţionari ori indivizi fără ocupaţie precisă. Dibuise o cămăruţă unde se aflau, aruncate claie peste

grămadă, tot felul de vechituri; n-avea decât un singur geam, colbuit şi mascat pe trei sferturi de nişte lăzi cu borcane şi sticle ciobite, care dădea spre camera de baie. De acolo o privea cum, se dezbracă, era o fată de vreo şaptesprezece – optsprezece ani, cum se spală, cum se lasă mângâiată, îmbrăţişată şi chiar mai mult

64

65

de puştiul ăla pe care îl aducea cu ea în baie, vărul ei mai mic, n-avea mai mult de treisprezece ani. Un ţân-gău obraznic! Tatăl fetei colecţiona timbre poştale şi probabil că trăia cu o vânzătoare de magazin care locuia sus de tot, la mansardă. Era o atmosferă apăsătoare în toată casa plină de coridoare, culoare şi tot felul de cotloane care, când rămâneau pustii, arătau de-a dreptul sinistru; uşile fuseseră odată albe, acum erau scorojite, murdare, şi aveau, în loc de clanţe, minere sculptate în formă de capete de animale. Locatarii întreţineau nişte relaţii foarte ciudate, se urau şi se spionau unii pe alţii, sufereau de tot soiul de manii care-i făceau şi mai bizari, şi întreg filmul avea ceva obscur şi tainic, era un film aproape mut, ici-colo câte o replică de două-trei vorbe – un film cam plicticos în general, deşi te ţinea încordat, te silea la o pândă fără niciun rezultat (cum adică rezultat?), nu se întâmpla propriu-zis nimic!… La un moment dat, filmul s-a întrerupt şi n-am avut răbdare să aştept continuarea, am ieşit din sală, m-am încruntat la plasatoarea care îmi zâmbea ca proasta şi-am luat-o la întâmplare pe străzi. Minţi, spuse Magda şi sorbi satisfăcută din cafea. Cum ziceai că se numeşte filmul ăsta?

El tăcu şi se întoarse la masa lui. Nu, nu era supărat, dar n-avea niciun haz să-l pună să povestească dacă nu-l crede ce spune. Da, un cinematograf de periferie, undeva pe lângă gara cea veche, nu ştiu precis. Am trecut pe acolo şi am intrat, n-aveam nimic de făcut în seara aceea, mă plictiseam de moarte. Dar nu, în felul ăsta nu se poate! Ca atunci cu vitele alea duse la abator care s-au năpustit, aşa din senin, asupra tram

66

valului. N-ai văzut niciodată vite duse la abator? Ba da, am văzut când eram mică. Atunci ce nu credea? Că s-au repezit asupra tramvaiului, că l-au răsturnat, că miliţienii au scos pistoalele şi-au început să tragă în bivoli?… S-a produs o învălmăşeală de nedescris, bietele animale se zăpăciseră de tot, se îmbulzeau asupra „ * tramvaiului răsturnat, oamenii ţipau, câteva femei leşinaseră, cineva striga că de pe o altă stradă se năpustesc leii şi tigrii scăpaţi dintr-o menajerie. Asta nu era adevărat.

Bine, să zicem că te cred… Cum, să zicem? Ce-i aia, mă crezi sau nu mă crezi? Doar nu-mi faci o favoare, şi fraier sunt eu că-mi pierd vremea şi-ţi povestesc! Valentin râdea să se prăpădească, dar el râde din orice. Uite, tu râzi, şi dacă-ţi arăt un deget, vezi, ce prosteşti, da, sunt, şi râzi şi râzi, se ţinea cu mâinile de burtă. Şi-o apuca râsul şi pe Magda, era molipsitor.

Nu ştiu dacă există filmul ăsta, dar şi eu când eram copil mă uitam pe gaura cheii în camera mătuşii: era cât o balenă de grasă, bărbatu-său la fel, tare caraghioşi amândoi. Zău! Şi iar începea să râdă.

Aş fi vrut să intre domnul Petrache, mie îmi trecuse râsul, să intre şi să-i vadă în ce hal arătau. Magda râdea răsturnată pe spătarul scaunului, fusta i se ridicase până sus de tot lăsând dezgolite coapsele groase, bronzate. Valentin lovea cu un creion în masă, îi dăduseră lacrimile. M-am dus până la uşa care răspundea în camera alăturată să mă uit printr-o găurică făcută anume. Lasă că şeful e în şedinţă, spuse Magda. Într-adevăr, nu se vedea la el în birou. Păcat!

Mai povesteşte-ne un film, se rugă Magda şi se apropie de masa lui legănându-şi şoldurile. Un film cu

castele şi cavaleri, cu pajişti verzi unde se dau lupte pe viaţă şi pe moarte… Cu cavalerul care se transformă în lup şi-şi mănâncă mama, spuse Valentin încântat de ironia lui. N-am vrut. N-avea niciun rost şi, ca să spun drept, nici nu-mi prea ardea acum de pălăvrăgeală, aveam de lucru. Mai bine să-mi bag nasul în hârtii şi

să lucrez ori să mă gândesc, să încerc să-mi amintesc strada unde se află casa. Va să zică, după ce-am ieşit de la cinema… Ce film spuneai că ai văzut? Nu răspund. Am ieşit, plasatoarea se uitase la mine zâmbind prosteşte şi apoi mirată că mă încrunt, ce voia? am ieşit şi-am luat-o absolut la întârr, – plare pe o străduţă povârnită, cu pavajul stricat, şi pe urmă pe-o alta, mergeam năuc fără să mă gândesc la nimic, cred că asta e condiţia, să mergi fără să te gândeşti, să nu cauţi, să n-ai nicio ţintă, ori să uiţi că ai. Deci pe o străduţă care se făcea la stânga (dar în ce direcţie?), apoi pe alta, habar n-am cât am mers, nu putea totuşi să fie prea departe de cinematograf. N-am mers cine ştie cât, dar nu sunt sigur, în cazuri din astea le poţi foarte uşor înşela.

Magda îşi încolăci braţele moi pe după gâtul lui, el nici nu observase când i se strecurase în spate. Hai, spune! Nu făcu nicio mişcare, continuă să tacă. N-a mers mult şi, deodată, se ivise casă, porţile mari de fier, pietrişul alb al aleilor, ghivecele cu sălbii… Eşti supărat?

Îi spuse că nu abia mişcându-şi buzele, ea îşi descolăci braţele din jurul gâtului lui şi se îndreptă cu mersul ei legănat care-i scotea şi mai în evidentă şoldurile late. Valentin zâmbea, zâmbetul acela nătâng, care voia să fie ironic. Magda se aşeză la masa ei şi-şi privi unghiile. Se încruntă. Ce om ciudat! Deşi ea îi dăduse de nenumărate ori a înţelege că vrea să meargă împreună la film sau la teatru, într-o după-amiază ori într-o duminică, el n-o invitase niciodată, ba chiar o refuzase direct pretextând nu ştiu ce vizită la un unchi bolnav, când, într-o zi. cumpărase ea bilete stând o oră la coadă. Şi nici la ea acasă nu voise să vină, de la slujbă pleca glonţ spre troleibuz şi totuşi nu era însurat, locuia singur, undeva pe la marginea oraşului, nimeni nu fusese la el. Unde vezi tu toate filmele astea?, întreba Magda ridicând braţele grăsuţe deasupra capului cu o comică disperare; şi Valentin începea imediat să râdă, iar el se încrunita, se oprea: din povestit şi-şi băga nasul în dosarele pline cu hârtii.

Hai, spune mai departe, se ruga ea. Pe urmă ce s-a mai

întâmplat?

…până la urmă a fugit cu un bărbat mustăcios care-avea o maşină lungă, roşie, un tip înalt cu o figură de escroc. Tatăl fetei fusese colonel şi era mare colecţionar de timbre; avea un timbru din nu ştiu ce fostă colonie engleză în Africa, reprezentând un leu spre care zbura: suliţa unui indigen, un timbru foarte curios cu trei colţuri, ca un triunghi echilateral. După fuga fetei, în fiecare seară colonelul se îmbăta cu whisky şi se uita» ore în şir la timbrul ăla care parcă prindea viaţă şi leul începea să fugă cu suliţa înfiptă în el ca un schelet de aripă. Iar puştiul intra noaptea în camera vânzătoarei de porţelanuri, unde mai veneau şi alţii. Urcau scara temători sau, de fapt, bănuitori, încet, oprindu-se la fiecare treaptă, uitându-se în dreapta şi-n stânga. Se încrucişau seara sau noaptea pe culoare trecând unii pe lângă alţii ca nişte fantome. La fel şi în

69*

timpul zilei: toţi se spionau între ei. Urcau şi coborau scara care unea cele trei-patru etaje ale casei, se pân-deau cu nişte mutre grave şi caraghioase în acelaşi timp. Şi pe urmă?

Şi pe urmă, uite, tânărul care era funcţionar la o bancă iese într-o seară din casă să se plimbe şi intră într-un cinematograf, unde nu are răbdare să se termine filmul, era un film destul de plicticos în care imaginile se repetau obsedant, un fel de colecţie de gesturi, sau nu ştiu cum să-ţi spun… Nu mai are răbdare, se ridică şi pleacă. La ieşire are un mic conflict cu plasatoarea care încearcă să intre în vorbă cu el (avea ceva vulgar şi respingător, deşi nu era propriu-zis urâtă) şi el o repede. Iese din cinematograf, hoinăreşte la întâmplare pe străzi, pe fel de fel de străduţe dosnice şi întunecate şi, deodată, se trezeşte în faţa unei porţi mari de fier, îndărătul căreia sclipea pietrişul neverosimil de alb al aleilor, iar pe terasa casei, mai bine zis a vilei, pentru că era foarte mare şi construită larg, aproape cu risipă…

Se întrerupse, căci în birou intră, încruntat ca de obicei, domnul Petrache. Reîncepu să răsfoiască hârtiile din dosarul pe care-l avea în faţă. Valentin tuşea, doar Magda nu se prea

sinchisea: scoase un sandviş din sertar şi se apucă tacticos să mănânce.

N-avea rost să se mai grăbească: oricum tot r. u mai era nimic de făcut. Îşi privi pantofii plini de praf şi încercă din mers să-i şteargă, măcar bombeurile pe mocheta vişinie, uzată de paşii atâtor funcţionari oare ani de-a rândul călcaseră pe ea. Din camera dactilografelor se auzeau ţăcănitul maşinilor de scris şi chicote de râs

70

Înăbuşite. Aceleaşi zgomote în fiecare dimineaţă, aceeaşi dimineaţă în fiecare zi, aceeaşi zi… Se uită în urmă, coridorul era lung şi pustiu. Întârziase, de asta era sigur, dar nu-şi putea da seama cât: o jumătate de oră, o oră, două sau poate chiar mai mult… Nu se opri în faţa uşii, apăsă pe clanţă şi intră. Petrache era înăun – tru; stătea dinaintea ferestrei, înalt, uscat, cu braţele încrucişate la piept. Magda îşi pilea unghiile, Valentin scria într-un registru gros cu scoarţe verzi; lăsă stiloul jos şi se holbă la el. Arăta probabil groaznic, nebărbierit, cu ochii roşii de nesomn, cravata desfăcută, atârnând peste reverul hainei. Magda îl privi şi ea, mustrătoare dar şi îngrijorată, clătină din cap şi el nu-i suportă privirea, spuse în şoaptă bună dimineaţa şi se strecură la masa lui. De acolo se uită pe furiş la Petrache care nu se clintea din faţa ferestrei, nici măcar nu-i răspunsese la salut. Îşi scoase dintr-un sertar câteva dosare, apoi din altul, puse un dosar la loc şi trase afară încă unul, închise, trânti prea tare uşiţa. Valentin tresări şi-l privi câteva clipe, Petrache continua să tacă. Era vinovat, nu mai avea nicio scuză, ceasul, troleibuzul, aglomeraţia, ar fi fost ridicol.

Cel mai bine ar fi făcut să le spună, să le povestească tot de-a fir-a păr, ori cel puţin să le descrie casă, mohorâtă şi severă, o adevărată vilă cu terasa aceea imensă unde săbii sclipeau în razele lunii, şi aleile de pietriş alb, şi poarta neagră de fier, şi fuga lui pe străzi şi spaima, n-avusese curaj nici măcar să aprindă lumina, să se uite în oglindă. Trebuia să le spună, şi asta cât mai repede, să le-o ia înainte, să n-aştepte ca domnul Petrache să înceapă să

vorbească* căci atunci nu mai putea să-l întrerupă, şi era clar că

71

şeful se pregătea să ţină un mic discurs, uite-l cum îşi mişcă buzele subţiri şi palide şi se leagănă uşor pe tălpi, cu mâinile vârâte în buzunare. Era limpede! Să vorbească el primul, dar cum să le spună, cum să le spun. de leul care zbura de câteva nopţi deasupra oraşului şi de săbiile care creşteau în ghivece? Nu era decât o singură soluţie: să spun că am visat – şi de fapt n-a visat? – să spun că a fost un vis, un coşmar, n-am putut să dorm toată noaptea, de atâtea nopţi n-am închis ochii, ceea ce era perfect adevărat, uitaţi-vă l-ai cearcănele lui, la ochii înreşiţi de nesomn, la mersul său clătinat şi şovăitor pe nesfârşite culoare pustii, pe coridoarele acelea albe, cu statui, din loc în loc, tot albe, de unde se deschideau zeci de camere văruite! toate în alb, şi perdelele albe, şi pardoseala de marj mură albă, şi lumina venită de la nişte tuburi lungi, îngropate în pereţi, şi sus şi jos, ce e cu tine? spuse tandru femeia rezemată în coate pe biroul lui, ce-i cu tine?

Stătea cu ochii închişi, poate dormea, poate visa, vocea caldă murmurând la urechea lui, spune, eşti bolnav? Pleoapele îi erau grele şi nu-l mai ascultau, ca nişte capace de plumb obosite să se tot închidă şi deschidă şi să vadă ce? pe Petrache aşezat ţanţoş în faţa ferestrei, pe Valentin scriind harnic cu vârful limbii afară din gură şi trăgând din când în când cu coada ochiului către şef… Alături Magda, vocea ei catifelată care-l scotea din interminabile coridoare albe ca din l tr-un labirint, îl aducea afară, la realitate, la ceea ce toţi, inclusiv el, numesc realitate. Privi printre genei şi-l văzu pe Petrache care se răsucise pe jumătate de] la fereastră* cu sprâncenele îngrozitor de încruntate, 1

72

se uita la el, toţi se uitau la el, aşteptau, trebuie să le spun, îşi drese glasul, simţi că i se pune un nod în gât, o perdea alburie peste pleoape, şi din nou iată-l străbă-tând în neştire coridoarele pustii, ou pardoseala de marmură şi lumina care nu era de neon, deşi tot albă „de un alb lăptos, obositor. Spune, eşti bolnav?

Da, aşa era, bolnav, grav bolnav, şi Petrache îl întrebă de ce nu se duce la doctor să-şi ia un concediu, el n-avea ce să-i facă şi nici situaţia asta nu putea fi tolerată la infinit. Spuse infinit mişcând energic braţul perfect întins, ca la un exerciţiu de gimnastică, de la dreapta la stânga şi înapoi, şi *nu* se poate, asta să fie limpede pentru toată lumea, nu se poate să vii când. vrei la slujbă, există o disciplină, un program, nimeni nu-i de capul lui…

Era bolnav? în ghivece în loc de plante cresc săbii de oţel, săbii strălucind în lumina lunii şi un leu, ieşit parcă dintr-o stemă sau poate dintr-un timbru poştal, un leu se roteşte deasupra casei, era un semn de care trebuia să asculte. Habar n-am cum am ajuns acolo, fusesem la cinematograf şi filmul mi se păruse plictisitor, un film monoton, cu aceleaşi şi aceleaşi scene care se repetau mereu, ca într-un coşmar, m-am enervat şi am plecat, plasatoarea părea foarte mirată, a ridicat din umeri, apoi mi-a zâmbit complice şi avea o gură mare, rujată. Am ieşit din cinematograf şi am apucat-o la întâmplare pe străzi, mergeam fără nicio ţintă, şi era bine, era o noapte caldă şi liniştită, plină de miresme, mirosea a regina-nopţii şi a crini. Leul zbura undeva sus, deasupra casei, era ca o stea, ca un semn călăuzitor. Apoi am văzut poarta neagră din fier forjat răsucit în tot felul de arabescurî şi m-am oprit.

73

Nu mai văzusem o poartă atât de înaltă şi totuşi îmbietoare, nu ştiu cum, aşa dantelată cum era, te atrăgea să priveşti înăuntru în curte, unde nu se afla nicio foarte, niciun fir de iarbă nu creştea, numai alei de pietriş alb sclipind în jurul unor blocuri de piatră cenuşie, da, ca nişte lespezi de mormânt, doar că erau ceva mai: înalte, fără cruce.

Abia pe urmă a zărit săbiile, după ce-a intrat. Auzea pietrişul scrâşnind sub paşi şi nu-i era frică; era fireşte emoţionat, dar nu-i era frică.

…nimeni nu-i de capul lui în ţara noastră, măcar asta credeam că e clar pentru toată lumea. Braţul lui Petrachetăia aerul felii-felii, mai întâi pe orizontală, de la stânga la dreapta, niciodată invers,

apoi pe verticală, şi atunci vorbele îi erau mai sacadate, glasul mai aspru, mal puternic.

…Îţi iei un concediu medical, o săptămână, două, dacă e nevoie te internezi în spital. Asta dacă eşti bolnav, şi se vede oricum că eşti măcar obosit, asta se vedp, deşi e ciudat la vârsta dumitale să oboseşti atât de repede. Valentin se ridicase în picioare şi urmărea cu o privire respectuoasă braţul şefului întins ca o sabie.

E: întriadevăr foarte obosit. Mă dor mai ales picioarele, de atâtea nopţi alerg sau stau în picioare şi aştept, aşa, ca prostul, nici eu nu ştiu ce aştept. Pe urmă o pornesc din nou; urc, cobor scările. iarăşi urc, scara aceea rasticită în spirală, cu sute şi sute de trepte din ce în ce mai înguste, atâtea trepte! şi coridoare care de fapt nu duc nicăieri, dar asta nu are nicio importanţă, absoluţi nicio importanţă şi oricum nu poţi fi sigur, câteodată ţi se pare că toate lucrurile îşi au ros

74

tul lor, şi scările nesfârşite, şi coridoarele pustii şi albe, înspăimântător de albe, şi lungi, tocmai ca să nu dai prea repede de capăt (care capăt?), de uşa aceea imensă şi albă din capătul unui mic culoar la care ajungi, ori îţi închipui că ai ajuns, după ce urci şi cobori sute şi, sute de trepte, gâfâind, asudând, sperând că totul va avea un sfârşit, deşi din când în când îţi dai seama dă ceea ce ai vrea să numeşti sfârşit nu e decât o pauză, o paranteză: în locul coridoarelor albe, fantomatice, coridorul cestălalt, eu mochetă vişinie, pe care îţi târşii tălpile pantofilor prăfuiţi şi te opreşti câteva secunde să asculţi ţăcănitul maşinilor de scris, râsetele, chicotelile dactilografelor şi ştii că ai întârziat (unde?), mai ai câţiva paşi până la uşă – asta se va deschide, sigur! – şi, înainte de a apăisa pe clanţă, ai pentru o clipă tentaţia să te uiţi şi aici pe gaura cheii, dar e inutil şi caraghios totodată. Petrache e precis înăuntru, aşezat, nu încape nicio îndoială, eu braţele încrucişate la piept în faţa ferestrei, Valentin serie sârguineios, Magda îşi pileşte ori îşi admiră unghiile lungi, lăcuite, şi-ţi va lua apărarea, troleibueul e supraaglomerat, e groaznic! şi pe urmă Petrache pleacă (uneori după ce ţine un mic

discurs: … nimeni nu-i de capul lui în ţara noastră, măcar asta credeam că e clar pentru toată lumea!) şi vocea Magdei devenea mai ascuţită, deşi tot prietenoasă, eşti bolnav? de ce taci ca un mut, de ce n-ai spus nimic? Ce-i ou tine? Spune, ce-i cu tine? El răsucea creionul între degete, cui fruntea plecată, recunoscându-se vinovat faţă de toată lumea, deci şi faţă de ea care-i lua totdeauna apărarea dinaintea şefului, vorbea, se frământa ca o proastă şi el tace, nu scoate un cu-yânt, nu se scuză, nu încearcă barem să dea o explicaţie, fie ea şi neverosimilă. Nu-i în stare decât să povestească filmiele acelea aiurite pe care le vedea numai el, în Vis probabil, de altceva nu era bun.

75

Răsucea între degete creionul şi avea ochii roşiir pleoapele umflate, era bolnav, desigur, dar lui Petrache n-avea cum să-i explice, nu l-ar fi înţeles ori, şi mai rău, l-ar fi făcut mincinos. În fiecare noapte să bată ca nebunul străzile, să intre prin curţile oamenilor, prin case, ca un hoţ, ca un somnambul. Nu putea să doarmă (de ce nu iei un somnifer?) şi dacă dormea tot locurile acelea le visa: poarta de fier, pietrişul, săbiile şi pe urmă coridoarele albe şi goale, scările nesfârşite pe care le tot urca şi cobora pentru ca uneori’s\ ajungă pe un palier luminat mai intens, de unde o lua la dreapta pe un culoar mic, mai mic decât celelalte „cu pereţii de marmură, la capătul căruia se afla uşa pe care nu putea s-o deschidă.

Doamne, cât am implorat, cât am bătut, cu pumnii, cu picioarele, cu fruntea, şi degeaba! uşa rămânea închisă; de dincolo nu se auzea nimic, în afară de un mic zumzet, un ţiuit uşor şi prelung care poate că nu era decât în urechile mele aţâţate de atâta pândă zadarnică. Uşa rămânea închisă.

Ai aşteptat ore, zile şi ani întregi, de fapt, dacă te gândeşti mai bine, toată viaţa n-ai făcut decât asta: să aştepţi să se deschidă uşa de la capătul culoarului (sau nu chiar de la capăt!), uşa aceea din pod; dincolo, probabil, dincolo de ea, nu e decât vidul, un gol imens şi alb. Cel puţin aişa se vedea de cele mai multe ori când,

îngenuncheat, priveai prin gaura cheii, cu fruntea lipită de lemnul rece, lucios. Un gol imens şi alb… Adică nimic! Şi doar din când în când câte o fâşie de albastru.

78

albastru şi dedesubt puţin verde, o panglică verzuie care dispare repede şi apoi din nou alb, şi aştepţi, aştepţi, vocea lui Valentin care răsună strident, pe urmă Magda: eşti bolnav, ce ai?

Cum să le explice (ei erau dincoace), cum, să le spună? De fiecare dată, în fiecare dimineaţă ţârşâindu-şi pantofii pe mocheta vişinie, îşi propunea să ld* povestească, dacă nu tot şi dintr-odată, măcar câte ceva treptat. Mai uşor i-ar fi fost să le spună lor, colegilor, găsind o cale ocolită, luându-i cu încetul, poate până la urmă îl cred, adică îl înţeleg, n-avea nevoie să i creadă. De altfel şi încercase, Magda sprijinită în coate pe biroul lui, lăsând să i se vadă prin despicătura bluzei sânii, Valentin cu capătul stiloului între dinţi, ascultând atenţi, amândoi. Şi mai departe, povesteşte mai departe! Magda poate bănuia, simţea din instinct că el avea nevoie să povestească filmele pe care le văzuse sau nu, să le descrie scenele acelea oricum imaginare (imaginaţia lui sau a altuia, totuna!) care se amestecau în mintea lui, şi până la urmă, oricâte eforturi ar fi făcut, şi într-a lor. Spune mai departe de unde te-ai întrerupt! Zâmbeau neîncrezători, dar le plăcea şi-l ascultau cu atenţie şi curiozitate până când oboseau, se plictiseau ori venea Petrache în birou.

…a zărit săbiile, după ce-a intrat. Auzea pietrişul scrâşnind sub paşi şi nu-i era frică; era emoţionat dar nu-i era frică.

Dar de ce a intrat? întrebă Magda sever. Cine l-a pus să intre, cine? Nu ştiu, şopti el şi se uită la Valentin care se rezemase cu ceafa de dulapul din spatele biroului. Nu ştiu, pietrişul sclipea ademenitor, leul continua să zboare deasupra casei, şi atunci, atunci

77

probabil că el a simţit că trebuie, că e obligat să intre… De cine e obligat? Magda se urcase de-a binelea pe birou, peste

dosare. Valentin râse: cum de cine, de regizor, şi râse gros, cât putu de gros, adică fals, mult prea satisfăcut de gluma lui asupra căreia căuta să atragă atenţia celorlalţi. Magda nu-l băgă în seamă, nici nu se uită la el. Stătea acum într-un cot, întinsă pe tot biroul. Poarta era descuiată, nici n-a fost nevoie s-o împingă ori să apese pe clanţă. Nu ştiu cum s-a trezit dincolo, în curte, pietrişul scrâşnea sub paşi, dar nu-i era frică. Se simţea parcă mai uşor… Pe urmă a văzut săbiile. Luceau în razele lunii, reci, necruţătoare, undeva sus trebuia să fie şi leul sau grifonul acela ce-o fi fost care acum nu se mai zărea. A ocolit lespezile de piatră cenuşie şi a urcat cele câteva trepte de la intrare. Erau două intrări, a intrat pe cea mare, intrarea principală. Poate că aici a greşit, poate că nu comunicau între ele cele două intrări. S-a grăbit să pătrundă în vilă pentru că începuse – abia acum! – să-i fie frică; în spate poarta de fier pesemne se închisese, nu se mai putea întoarce, nu mai avea unde să se întoarcă. Era prea târziu…

Din holul de la intrare, unde în fund se zăreau două sau trei statui de un alb ceva mai umbrit, era mai puţină lumină acolo, se făcea o scară de marmură albă foarte largă la bază, apoi, pe măsură ce suia şi se răsucea într-o spirală din ce în ce mai strânsă, fireşte că se îngusta, iar treptele erau (sau păreau?) mai înalte. A urcat mult timp până a dat de palier. Sicar a se continua, dar era primejdios de îngustă, nu mai avea balustradă, iar golul care se căsca în stânga şi-n dreapta îl înspăimânta, aşa că s-a

78

oprit. Era, ce-i drept, puţin dezorientat; privi în jur, totul era de un alb strălucitor sau lăptos, văzu desfăcându-se un culoar şi o porni pe acolo, ou paşi mici, şovăitori, în fund zări statuia unui leu îmbrăţişând o lebădă, se apropie temător dar n-o atinse, părea dinghips şi era fisurată ici, colo, postamentul făcut însă din marmură albă, cu abia perceptibile vinişoare” albăstrui ca şi pereţii coridorului. Pe urmă iată o uşă, cu mâner de email alb, în faţa căruia ezitai mult timp până să mă hotărăsc să-l răsucesc, mai întâi de la dreapta la stânga, greşit, apoi de la stânga la dreapta, uşa

cedă, împinsei încă o dată şi intrai într-o încăpere nu prea mare, goală, albă, în care mă învârtii dezorientat, bâjbâii ca un orb în bezna lăptoasă, până ce, în sfârşit, găsii o altă uşă care dădea în altă cameră unde se afla statuia unui grifon aşezată chiar în mijloc, pe pardoseala de marmură albă cu vinişoare albăstrii, ca şi postamentul statuii, al tuturor statuilor (lei, grifoni sau păsări) din toate odăile orbitor de albe, unde totul era încremenit, de neclintit, în afară de perdelele de voal transparent pe care le dădui la o parte să privesc pe fereastră, dar dincolo de geam erau alte odăi sau coridoare la fel de albe şi uneori se vedea capul de ghips ieftin al vreunui leu.

Ajuns în alt coridor, după ce urcai o scară mai îngustă dar cu treptele mult mai înalte, pătrunsei într-o încăpere, de aici în alta, ieşii pe coridor, un grifon de ghips sau un leu îmbrăţişând o lebădă, la stânga alt coridor, minerul emailat al unei uşi, răsucesc, intru, ies, un coridor, altul, o cameră, alt coridor, merg din ce în ce mai repede, mai repede, sui trepte, cobor, pătrund în zeci şi zeci de camere, coridoare, culoare.

79

aceleaşi sau altele, sute de trepte, şi iată palierul ăsta luminat mai puternic (sau mi se pare?), o iau la dreapta pe un culoar mai îngust decât celelalte (sau mi se pare?), alerg, culoarul e pustiu, fără statui, iar în fund o uşă înaltă, desigur tot albă, cu un mâner în formă de cap de leu cu gura căscată. Prind capul leului cu braţele amândouă şi răsucesc din toate puterile „de la stânga la dreapta şi de la dreapta la stânga, uşa nu se deschide, încă o dată, mai tare, mă opintesc din răsputeri, cu dinţii încleştaţi, degeaba, lovesc cu pumnii în uşă, cu picioarele, uşa nu se deschide, nici măcar nu vibrează sub loviturile mele, şi iar strâng capul leului în braţe şi-l răsucesc, mă lupt cu el, e mai puternic ca mine, uşa nu se deschide, bat cu palmele, cu pumnii, cu genunchii, cu pantofii, izbesc disperat cu fruntea asudată de atâta efort, de atâta alergătură pe nesfârşitele coridoare, şi uşa nu se deschide, rămâne nemişcată, gravă, neîndurătoare.

Atunci mă las să cad, mă prăbuşesc, prelingându-mă de-a lungul uşii, în genunchi, şi rămân aşa mult timp, cu braţele spânzurate de capul leului emailat, până când descopăr gaura cheii, gaura aceea de forma unui craniu alungit din care lipsea cheia, şi mă uit, îmi lipesc ochiul acolo şi (ce aşteptam?) nu văd decât tot alb, un alb greu şi lăptos, probabil o altă cameră rămasă închisă din cine ştie ce motive. Nu-i nimic de făcut, mă ridic şi o iau la întâmplare pe coridoarele pustii, ici, colo câte o statuie de ghips reprezentând aceleaşi animale în diferite atitudini, merg orbeşte (înainte, înapoi?) şi pentru că mă dor ochii de atâta alb, încerc să merg cu ochii închişi şi uneori îmi pierd echilibrul şi simt peretele rece de cărămidă văruită

80

sau chiar marmură, mă proptesc cu palmele, cu fruntea, şi rămân un timp nemişcat, apoi plec mai departe. La un moment dat, în loc de lespede albă zăresc sub picioare mocheta vişinie şi atunci îmi dau seama că iar am întârziat, mă opresc să ascult ţăcănitul maşinilor de scris, râsetele dactilografelor, încă zece paşi; t apăs pe clanţă şi uşa se deschide.

Dar nu e decât o pauză, o paranteză, ori cum să-i spun, poate de fapt tot un vis în care îmi apar culori şi feţe omeneşti, un vis care trece repede fiindcă e făcut din scene la fel de monotone ca şi celelalte, scene mereu aceleaşi, şi vine seara şi mă plictisesc şi mi-e frică, plec de acasă în căutarea unui film, adică a unor alte scene, colorate sau nu, mai noi şi mai vechi; plasatoarea e întotdeauna mirată de mutra mea, pe urmă i se face milă ori poate înţelege mult mai mult decât alţii şi-mi zâmbeşte complice cu gura ei roşie, vulgară; şi intru şi ies din cinematograf, apuc la întâmplare pe străzi, aş vrea să fie mereu altele, la fel şi casele şi curţile caselor în care intru fără nicio sfială; unele au mici grădiniţe cu flori, petunii, regina-nopţii, stânjenei, şi mă trântesc printre flori sperând să treacă noaptea mai repede ori, dacă e posibil, să adorm; deşi ştiu că m-am nicio scăpare: poarta de fier, maiestuoasă şi neagră, se iveşte în calea mea şi e de ajuns să mă opresc numai o clipă ca să mă

trezesc din nou pe aleile de pietriş, printre lespezile cenuşii pe care le ocolesc cu o teamă stupidă; săbiile lucesc în razele lunii, şi (atunci intru, pătrund în hol şi o iau şovăitor, deşi ou aceleaşi gesturi devenite automate, pe scara de marmură albă, o privire furişă spre statuile rămase în colţurile mai umbrite

81

ale holului, urc, simt cum scara se îngustează, treptele se înalţă, şi iată palierul, câteodată nu mă opresc, dar e acelaşi lucru căci trebuie mai târziu să cobor, scara se face din ce în ce mai îngustă, mai întunecată, şi se termină brusc în întuneric, capul mi se loveşte de ceva tare – tavanul? Mă întorc ameţit de golul alb oare se cască împrejurul scării, ajung pe palier, pe primul coridor (oare acelaşi?), pe altul, intru într-o cameră, într-alta, coridor, cameră, alta, alt coridor şi, în sfârşit, uşa pe care o recunosc după capul de leu care serveşte drept mâner.

Un gol imens şi alb… Totuşi, din când în când, câte o fâşie de albastru, o panglică lucioasă de senin şi alta verzuie dedesubt îmi răsplătesc ochiul ostenit de atâta alb. Şi stau îngenuncheat şi aştept, de atâta vreme aştept, chiar dacă între timp paşii mei se grăbesc pe o mochetă vişinie, către o cameră cu feţe omeneşti şi gesturi de tandreţe sau de respingere, unde câteodată vorbesc, adică mint, povestesc filme pe care nu le-am văzut, aştept, nu să se deschidă uşa – acum ştiu că nu se va deschide, am devenit mai modest –, acum aştept, pândind cu răbdare, fâşiile acelea albastre şi panglicile verzi, cerul şi câmpia de dincolo, care nu lucesc decât pentru o clipă şi numai pentru cei care stau în genunchi, cu fruntea lipită de lemnul alb şi rece al ultimei uşi.

FRAGMENT

Erau coridoare lungi şi strâmte, întunecate şi desigur umede din loc în loc câte o ferestruică înzăbrelită prin care se vedeau alte ziduri la fel de întunecate şi de mucede o lumină vânătă strecurată parcă pe sub ziduri iar pe jos pietriş care scrâşnea sub paşi nu mă mai împingea nimeni din spate nu mai simţeam pe nimeni în urma mea dar era atâta frică şi atâta frig!

Undeva departe aripi se loveau de ziduri.

Apoi treceau copiii doi câte doi călcau pietrişul scrâşnitor în cămăşi lungi de borangic tunse chilug capetele lor rotunde răspândeau o lumină subţire albăstruie păşeau solemn fără ezitare mergeau aşa cine ştie de când străbătând coridor după coridor cu aceiaşi paşi mici şi fermi cu aceleaşi feţe prelungi Clorotice într-o ordine perfectă lăsau în urma lor miros plăcut de săpun şi de curat aveau braţele retezate de deasupra cotului cioturile înfăşate în bandaje enorme de un alb strălucitor.

Începea să plouă.

O ploaie caldă puţin parfumată îmi muia trupul încordat întindeam mâinile făcute căuş să-mi limpe

83

zesc obrajii nu-mi mai era aşa frig şi încet-încet izbuteam să-mi mişc picioarele mai departe atunci în urma mea auzeam iar zgomotul de gheare şi iarăşi simţeam dinţi de furcă pătrunzându-mi în şale mergeam în neştire fără putere să mă opresc mă târam fără vlagă pe alte şi alte coridoare întunecate şi strâmte pietrişul ţipa sub paşii mei împleticiţi din când în când coridorul se desfăcea neînchipuit bolţi imense albastre dar la fel de întunecate amplificau scrâşnetul paşilor fiinţe cu trupuri de gorilă şi feţe lungi de vulpe tăiau cu lovituri de satâr carne aşezată pe butuci carne roşie cu sânge abia închegat carne macră stâlcită izbită de tăişul satirelor grămezi informe de carne treceam în fugă prin aceste hale însângerate şi din nou simţeam ameninţarea furcilor şi zgomotul gheaxelor ce pândeau în urmă.

Undeva departe aripi lovite de ziduri.

Şi iar treceau copiii şiruri de cămăşi albe procesiuni de cioturi bandajate strălucitor paşi mici şi fermi fără tristeţe capetele lor rotunde tunse chilug răspân-deau o lumină albăstruie.

Erau coridoare lungi şi strâmte întunecate galerii gâtuite de ziduri ziduri ziduri şi dincolo de ele alte şi alte ziduri ziduri ziduri

Secţiune 2.01 CORIDORUL

În faţa mea se află un jeţ masiv şi înalt ca o strană ou spătarul

ornamentat cu arabescuri încrustate în lemnul tare, probabil stejar, şi lucios. În spate simt muchia unei mese şi, sub ea, când îmi alunecă piciorul, o ladă mare, din acelea braşoveneşti, capacul înflorat, şi lacăte, şi colţurile ferecate. Şi aşa cum sunt, în genunchi, împing jilţul ou braţele amândouă, proptindu-mi spinarea de marginea destul de îngustă şi din ce în ce mai dureroasă a mesei, deşi ştiu că n-am să pot urni jeţul nici cu o palmă de loc. Împing cu desperare, muşchii încordaţi să se rupă, vinele de la gât, de la tâmple să se spargă şi zadarnic: jeţul rămâne neclintit. Lângă jeţ, lipit, un birou gălbui şi, peste el, răsturnate, o masă cu picioare subţiri, un fel de gheridon şi altă masă grea, ovală, tot cu picioarele în sus, scaune şi taburete galbene, îngrămădite unele peste altele, între picioarele mesei, iar mai încolo un dulap negru lucios, aşezat într-o rână peste birou şi peste alte câteva mobile greu de identificat, în semiobscuritatea încăperii, din poziţia în care sunt. Şi alte şi alte dulapuri, comode, şifoniere, mese, fotolii, bufete cu oglinzi sau doar cu geamuri glisante, scrinuri.

85

scaune, mai mari, mai mici, stivuite de-a valma, majoritatea lăcuite în negru, doar câteva galbene sau roşcate şi oglinzile, cât se zăresc – ochi verzi argintii.

E un coridor lung, plin cu mobile învălmăşite, înghesuite, zeci şi sute de mobile, cu spaţii înguste şi fără comunicare între ele; chiar dacă m-aş hotărî să jj, le escaladez ca pe nişte stânci alpestre, tot n-aş reuşi mare lucru, bariere înalte până aproape de tavan, de f altfel nu prea sus, piramide de scaune şi de mese, atâtea obstacole suprapuse într-un echilibru îndoielnic. Mult timp njam să mă încumet să mă caţăr peste toată dantelăria asta de lemn; mai ales sus, scaunele cu picioare lungi şi subţiri, unele curbate, în lumina puţină, palidă şi verzuie, venită după cum bănuiesc de la o fereastră aşezată tocmai la capătul coridorului, picioarele scaunelor şi ale meselor, umerii dulapurilor înalte, totul multiplicat prin jocul de oglinzi şi de sus din tavan, braţele lustrelor, gheare şi ciucuri, fără becuri, formează un relief bizar, 6 vegetaţie încremenită,

înfricoşătoare – şi n-am ouraj.

În spate e şi mai puţină lumină. Mese lungi, negre sau maronii, dedesubt lăzi ferecate, iar deasupra scrinuri, comode şi fotolii lăsând totuşi să se vadă o uşă înaltă, albă, parcă din ghips, atât de pală în semiobscuritatea verde. Ceva mai la dreapta uşii un culoar strâmt şi întunecat unde nu disting nimic, sunt probabil şi acolo mobile barând calea, dulapuri, mese, fotolii, tot felul, ascunse în întuneric.

Împing din toate puterile, îndârjit. deşi ştiu că n-am să pot urni jetul din loc, şi împing înainte, nici măcar într-o parte unde e niţel spaţiu. Când obosesc, privesc arabescurile complicate ale jeţului pipăi grifonii roşiateci sculptaţi în pântecul scrinului de alături, leii cu gurile căscate, sirenele-cariatide ale unui gheridon şi mă înfricoşează sclipirea oglinzii ascunsă de spătarul unui scaun. Odată şi-odată trebuie să ies, să înfrunt bărbăteşte obstacolele, să escaladez ca un alpinist curajos crestele, să ajung, târziu, dar să ajung acolo, la capă—” tul coridorului, de unde vine lumina verzuie, uneori mai intensă şi sticloasă puţin, la fereastră. Mă încurajez spunându-mi că prima barieră, înaltă şi aproape cât toată lăţimea coridorului e mai greu de trecut, pe urmă ou experienţa dobândită şi fereastra dinaintea ochilor, escaladarea va fi mai uşoară. Poate că nici nu vor mai fi atâtea obstacole: câteva mese, scaune, nişte dulapuri pentru dosare, mobilierul firesc al unui birou de instituţie, ceva mai dezordonat, mai colbuit scaunele urcate pe mese ca pentru curăţenie şi totul a rămas aşa nu se ştie de ce, nu s-a mai făcut curăţenie, şi coşurile pentru hârtii nedeşertate şi mesele acoperite de praf. Totuşi, pe cât îmi pot da seama coooţându-mă pe masa din spate, dincolo de primul zid de mobile sunt alte ziduri, poate nu tot atât de înalte, dar la fel de primejdioase. Întreg coridorul e obstruat de valuri-valuri de mobile şi cu cât mă uit mai iatent, în răstimpurile când lumina se înteţeşte, cu atât speranţa scalde. Nu e deloc uşor să mă caţăr la postul de observaţie din spate: mă ridic mai întâi în picioare, încet, cu capul plecat ca un vinovat cocoşat de frică să nu mă lovesc de colţul unui dulap aşezat

în curmeziş peste comoda de deasupra mesei, pun genunchiul pe porţiunea îngustă, neocupată de comodă, o mână încleştată pe minerul unui sertar şi.

86

87

În sfârşit, reuşesc să aduc şi celălalt picior, şi, cu tâmpla rezemată de o coastă a dulapului, să privesc spre fereastră. Rămân aşa multă vreme, pândind momentul când lumina devine mai intensă, dar trec repede (ci-teva clipe!) şi n-am timp decât să desluşesc o mobilă sau alta aflate ceva mai departe – monştrii de lemn, hidoşi, necruţători; identific un dulap sau câte un bufet răsturnat, cu uşile deschise ca nişte aripi ciuntite, picioare subţiri de scaune sau spătare ca nişte gratii; şi toate astea văzute prin alte gratii ale altor grilaje formate tot din picioare de scaune sau de mese din când în când întrerupte de silueta robustă, ameninţătoare a câte unui dulap; luciri bruşte, înfricoşătoare, iar de sus, din tavan – braţele şi ghearele lustrelor. Nicăieri niciun loc de trecere. Şi cită linişte! îmi aud bătăile inimii, suflarea şi ţiuitul acela cunoscut, din urechi, atunci când e linişte. Mi se face frică: atâta linişte, atâta încremenire. Nu ştiu cum să-mi înving frica şi atunci mă caţăr până pe comodă, lovesc de câteva ori cu pumnul în dulapul de alături, dar zgomotul e slab, înfundat, de parcă dulapul ar fi ticsit cu carne stâlcită, presată, niciun colţişor liber; când mă gândesc astfel, parcă simt în nări miros de carne, de sânge: fiinţe, corpuri calde şi vii, hăcuite, zdrobite de satire, cuţite lungi şi ascuţite, grămezi de carne acolo în dulapurile, comodele, bufetele, şifonierele din jurul meu, după toate uşile acelea închise, în sertarele încuiate în care aş simţi nevoia să lovesc cu pumnii, ou picioarele.

Şi iar împing în neştire, cu fălcile încleştate, mă silesc să nu mă uit nici în dreapta nici în stânga, ci doar la spătarul brun-închis, aproape negru, din faţă.

88

Nicio simetrie în arabescurile încrustate acolo, nicio noimă, joc de linii drepte şi curbe, întortocheli absurde, abstracte, praf şi iz de

mucegai. Închid ochii, nu mai împing, pipăi distrat spinarea vârstată a jeţului, plimb degetele pe muchiile dulci ale încrustaţiilor şi atunci mirosul de praf, de mucegai şi puţin de clei de tâmplărie mă mai linişteşte. Nu mai împing. Aştept, cu ochii închişi, fereastra, adică mai întâi scara, zgomotul paşilor mei de copil scăpat de la lecţii; câte două, câte trei trepte deodată. Nu mă opream la parter; uşa grea, geamuri groase şi fier, – barele reci de fier! – apoi strada, oamenii grăbiţi, cu mâini mari, vânoase, serviete, pălării sau şepci trase pe ochi; rai mă opream, coboram mai departe scara mai îngusta, mai întunecoasă, la subsol, coridorul cu miros de muce gai de la subsol, şi fereastra mică, din colţ – dincolo grădina. O fereastră mică, peticită într-o parte cu carton, murdară, colbuită, dar dincolo iarba înaltă, verzuie, copacii cu flori mici şi roz, fără frunze sau cu fructe roşii, portocalii, lucioase şi băieţii aceia înalţi şi zvelţi cu arcuri pe umăr. Nu ştiam să ajung în grădină, adică în spaţiul de dincolo, atât de verde, fără aer, fără sfârşit, fără stânga şi dreapta, mă mulţumeam agăţat de fereastră să privesc din spatele geamurilor murdare, pline de praf pe care mereu trebuia să le şterg cu mâneca. Vedeam trecând armăsarul alb, cu coamă bogată, de leu, atârnând în plete până în iarbă, falnicul, neprihănitul armăsar, şi băieţii – cât erau de înalţi! – îşi aplecau capetele şi arcurile până la pământ; ori pe arbori se lăsau, cine ştie de unde, păsări cu cozi lungi, multicolore, cu capete mici şi vioaie împodobite cu egrete verzi sau albastre. Pe urmă fugeam de la

fereastră, căci mi-era teamă de privirile arcaşilor, de braţele lor lungi cu arcurile întinse, săgeţile ascuţite, nemiloase, îndreptate spre păsări şi fugeam înapoi pe coridorul întunecat şi murdar, luminat doar de verdele ferestrei, suiam în fugă scările să nu văd fereastra înroşindu-se de sânge. Afară, pe stradă, era noapte, farurile galbene ale automobilelor şi luminile albastre, roşii ale reclamelor pâlpâind neîncetat. Mă dureau ochii. Nu ştiam ce să fac. Coboram din nou scările până în coridorul de la subsol. Mă apropiam cu frică de ferestruică. Arcaşii nu sloboziseră săgeţile şi

păsările aşteptau nemişcate în copaci. Şi iar trecea armăsarul de fildeş cu coamă de leu şi băieţii îşi plecau capetele şi arcurile.

Aştept cu ochii închişi fereastra, scara ce duce la subsol, ferestruica peticită cu carton, şi arcaşii, armăsarul, stăpânul grădinii şi păsările cu cozile în formă de liră; aştept, cu fruntea rezemată de spinarea brăzdată a jeţului, treptele să le cobor chiuind, şi înfricoşat, dar fermecat să străbat coridorul cu miros de mucegai. Dar imaginea nu se mai încheagă; iarba nu mai are fire, e ca o clisă şi în ea jumătăţi, sferturi de trupuri, un arc pe un umăr, un braţ întins, şi atât, nici armăsarul ci doar un cap de cal abstract, numai cap, ca o piesă de şah şi trebuie să vreau eu să fie alb şi iarba verde şi păsările-liră multicolore; petice serbede din ce-a fost, frânturi, cât chin să le potrivesc, să le lipesc, şi mă dor globul ochilor şi fruntea rezemată de jilţ. Doar mirosul de mucegai a rămas şi din când în când mirosul de sânge.

Şi iar împing din răsputeri jeţul cu braţele amândouă şi împing înainte, nici măcar într-o parte, spre

90

gheridonul cu grifoni roşiateci şi lei cu gurile deschise unde mai e puţin spaţiu. Împing cu încăpăţânare, disperat şi mă întreb în acelaşi timp dacă nu sunt zadarnice şi stupide încercările mele. Căci vreau, vreau să mai ajung o dată la fereastră; să mă agăţ de fereastra (acum am crescut, aş putea foarte lesne să mă uit chiar numai sprijinindu-mi coatele de pervaz) şi să mai văd o dată, fie şi pentru câteva clipe, iarba înaltă şi verde, arcaşii zvelţi şi păsările: atâtea culori, atâtea minunate culori în lumina aceea verde, blândă, încremenită; să-mi fie frică de arcurile întinse şi nepăsarea păsărilor, să mi se strângă inima de frică şi atunci să apară armăsarul de fildeş, falnicul stăpân al grădinii, şi arcaşii să-şi plece capetele şi arcurile.

Stau în genunchi şi împing jeţul masiv din lemn de stejar probabil şi lucios. În şale simt muchia ascuţită a mesei. Şi mă dor şalele şi mă dor braţele, vinele mi s-au umflat să se spargă şi e linişte, îmi aud bătăile dezordonate ale inimii. Împing întruna, cu

toate puterile, deşi ştiu că n-am să pot clinti jeţul din loc. Privesc prin dreapta jeţului, ferindu-mi ochii de uşa ca o aripă ciuntită a unui dulap răsturnat peste o masă şi peste câteva scaune aşezate desigur peste o altă masă, iar mai departe crâmpeiul acela de cristal în care se oglindeşte ca un semn rău mânerul bulbucat şi negru al unui scrin. Am obosit.

Şi totuşi, nu am decât coridorul ăsta încărcat de mobile, de scaune şi de mese răsturnate, pline de praf, dulapuri şi scrinuri şi fotolii şi mirosul de mucegai şi de a! înge. Poate pe margini există uşi sau trape ascunse în perete şi mascate de mobile, dar sunt încuiate şi dincolo de ele, chiar dacă nu sunt încuiate, dincolo de

91

ele, ca şi în sertarele dulapurilor, ale comodelor şi noptierelor e carne stâlcită, hăcuită de satire ori poate nimic, vidul. O, Doamne, e acelaşi coridor şi aceeaşi fereastră cu lumină verde şi bună dar coridorul e acum un labirint şi fereastra atât de departe. Iar eu am crescut, sunt înalt, când mă ridic îmi plec capul ca un vinovat, care se teme să nu se lovească, atâta teamă! – „sunt înalt, sunt voinic şi nu atât de înalt şi de voinic ca să sfărâm toate mobilele, toate obstacolele şi zidurile”.

Articol III. AŞTEPTARE

Afară plouă; de atâtea zile plouă mereu, cu stropi mărunţi şi deşi, fără întrerupere; şi niciun semn că ploaia o să se oprească, norii rămân compacţi, nici prea sus nici prea jos, e parcă un singur nor, o burtă uriaşă cenuşiu-albicioasă; plouă, şi stejarul din dreptul magaziei e îmbibat de apă, umflat, frunzele stau nemişcate, grele, de plumb; mărfarul care a trecut în zori, abia înainta prin aerul devenit lichid, mecanicul a făcut un semn vag cu mâna: e potop! – şi a încercat să zâmbească, el nu i-a răspuns la zâmbetul ăsta despre care nu puteai şti precis dacă exprimă compătimire sau, dimpotrivă, ironie, ori poate şi una şi alta; nu i-a răspuns la zâmbet şi a rămas fără să se mişte, zgribulit în mantaua impermeabilă, cu fanionul ud leoarcă în mâna stângă, cealaltă în buzunar, niciun salut, a ridicat doar fanionul, zdreanţă aceea roşie, muiată de ploaie

şi a dat plecarea cu o jumătate de minut mai devreme, n-avea nicio importanţă. Manolache ieşise în pragul magaziei, al fostei magazii, cu un palton vechi pe umeri – îi era frig bătrânului şi probabil iarăşi nu se simţea bine – trenul a pornit scrâşnind din toate încheieturile şi ploaia continua să cadă.

™

93

În acelaşi ritm ca şi acum, se uită pe fereastră; parcă s-a mai luminat puţin.

Se ridică de pe scaun, luă chipiul cel roşu, aşezat deasupra coliviei, şi-l înfundă pe cap, deschise uşa care scârţâi şi începu să coboare scara. Cu o seară înainte, Lică era gata să pună rămăşag că ploaia va înceta. Jucau cărţi, toţi trei, ca în fiecare seară, şi Lică era vesel, câştiga. Aia s-o crezi tu, a spus Manolache ursuz şi şeful a zis hai, joacă, tot nu depinde de noi. Nu depinde nimic de noi, a mormăit Lică, nimic, a spus cu satisfacţie Manolache izbind cu ultima carto de masă, s-avem iertare, astea sunt ale mele.

Intră în biroul lui Lică şi se aşeză pe un scaun cam şubred, un picior era desclent, se clătina, spătarul la fel. Lică moţăia cu capul pe masă. Tresări. Se întoarse spre bărbatul mustăcios, cu şapcă roşie, bătând spre vişiniu, şi începu să turuie, să spună repede tot ce avea de spus. Până la prânz niciun tren, pe urmă vircе un mărfar care e grăbit, nu opreşte. Rapidul trece la ora obişnuită, altceva n-au anunţat. Să nu cazi, e paradit de tot scaunul ăla, adăugă el pe alt ton. Şeful se sculă şi se apropie de scaunul pe care stătea Lică, nu mai era alt scaun în camera murdară, nemăturată, plină *de* praf. Se rezemă cu o mână de spătar. Lică dădu să se scoale. Stai, stai liniştit. Personalul are probabil întârziere, spuse şeful. Nu ştiu, încă n-au anunţat nimic Un timp tăcură amândoi şi poate se gândeau la acelaşi lucru, în orice caz când şeful întrebă (pentru a câta oară?) de ce dracu’ o fi desfiinţat ăştia cursa, celălalt nu răspunse, ridică din umeri. De altfel întrebarea nu cerea un răspuns, şi-o puneau unul altuia de vreo şase luni încoace, mai întâi sincer nedumeriţi, cursa asta era.

94

singurul tren de persoane care mai oprea în halta lor, pe urmă mai mult din obişnuinţă, epuizaseră toate ipotezele, toate explicaţiile. La început, când au aflat de suprimarea cursei, se apucaseră mânioşi să redacteze un memoriu de nu ştiu câte pagini, lucraseră o săptămână întreagă; au ajuns şi să se certe din pricina blestematului ăsta de memoriu, Lică ţinea ca unele fope* mulări să fie mai tari, pe alocuri chiar violente: „considerăm drept o samavolnicie faptul că…" sau „e o bătaie de joc şi o porcărie…" sau „… mai bine aţi scoate de tot şinele…" Cum adică de tot? începu să râdă şeful. Uite-aşa, de tot, să nu mai existe… Şeful se ridica de la masă şi-o pornea să măsoare încăperea în lung şi-n lat. Nu se putea face un memoriu aşa cum voia impiegatul ăsta tânăr, abia ieşit de pe băncile şcolii. Şi-apoi – trebuie să recunoască! – n-au desfiinţat cursa chiar aşa de florile mărului. Accidentul ăla, atunci… Ce are una cu alta? se înfuria Lică, mărfarul a deraiat din pricina zăpezii, cursa venea abia peste trei ore. Şi ce, n-au fost niciodată accidente pe linie? A mai fost unul, demult, spuse şeful, eram impiegat la o altă V gară.

Şeful nu mai spuse nimic, se răsuci pe călcâie şi se duse la fereastră. Lică veni şi el. Ploua mereu, pădurea se zărea întunecată, fără viaţă. Unde-o fi acum pe ploaia asta? Şeful puse întrebarea în şoaptă, apropiind buzele de geamul care se aburi uşor. Lică lăsă capul în jos. Râcâia cu blacheul ghetei una din scândurile duşumelei. În pădure? Şi-o fi găsit un adăpost în pădure?… Impiegatul se întoarse la masa unde erau instalate aparatele de emisie şi recepţie şi începu să ţăcăne.

95

Se certaseră zdravăn atunci, Lică voise să plece, să-şi dea demisia. Şi n-avea dreptate. Se înfierbântase şi nu mai putea să judece cu chibzuială, spune şi dumneata, nene Manolache. Bătrânul ridica din umeri ori se gârbovea, frângându-şi mâinile, ce putere avea el. Şi pe urmă adevărul e că nu se mai dădea jos nimeni în halta lor de când la sanatoriu se putea ajunge mai uşor

prin partea cealaltă; pe aici drumul se stricase de tot şi mişunau tot felul de jivine. Da, asta aşa e, doar câte un vânător ori cine ştie ce ţicnit care nici măcar nu se oprea la haltă să întrebe pe unde s-o apuce, cum e drumul sau orice altceva – o lua grăbit prin pădure, cu rucsacul în spinare. Lică ieşise trântind uşa, asta nu se face, clătinase Manolache din cap, trei zile impiegatul şi şeful n-au schimbat alte vorbe decât cele strict necesare în legătură cu mersul trenurilor. Pe urmă s-au împăcat, s-au îmbătat criţă toţi trei şi-au cântat şi-au ţopăit – dar ce n-au făcut? Când se anunţa câte un tren, şeful îşi încheia cu chiu cu vai vestonul albastru al uniformei, scotea fanionul din gâtul unei sticle de rom pe care o goliseră mai înainte şi ieşea pe peron. Uite-l cum se clatină, se bucura Lică privind pe fereastră, parcă s-ar ţine de fanion să nu cadă. Manolache dădu paharul pe gât şi sughiţă: noroc că ăsta trece ca fulgerul, nu-l vede nimeni, nu se uită nimeni la el. Apoi şeful se întoarse.

Intră şi Manolache cu paltonul lui vechi, zdrenţuit, şiroind de apă. Se aud lupii urlând ca iarna, spuse el, şi se aşeză pe scaunul hodorogit tras lângă perete. Nimeni nu mai scoase niciun cuvânt, Lică mângâia cu dosul palmei o manetă, şeful îşi răsucea de zor mus

96

ţaţa, căzuseră cu toţii pe gânduri. Afară continua să plouă.

Până la urmă n-au mai trimis niciun memoriu, era inutil; poate că nici nu se sinchisea să-l citească cineva ori, dacă ajungea sub ochelarii unui funcţionar înăcrit şi apoi mai sus, trebuia să treacă mult timp, 4. cine îl mai lua în seamă? A fost şi Lică de acord. Au cumpărat de la un mecanic de pe un mărfar cărţi de joc ungureşti, aproape noi – ale lor erau făcute ferfeniţă – şi jucau de dimineaţa până seara. Nu trebuia să-i dai drumul, spuse Manolache amestecând cărţile, ascultă-mă pe mine, nu trebuia. Ai făcut o mare greşeală… Şeful nu răspunse nimic şi atunci vorbi Lică, dar fără prea multă convingere: crescuse, spuse el, unde să-l mai ţii? Nu mai încăpea în colivie. Hai, joacă, mormăi şeful şi abia peste

două-trei zile spuse şi el: trebuia să-i dăm drumul, crescuse… Asculta-ţi-mă pe mine, se încăpăţâna Manolache, nu trebuia.

Expresul la ce oră e anunţat? întrebă bărbatul voinic, cu mustaţă. Lică nu răspunse şi celălalt nu insistă. Probabil că n-au anunţat încă nimic, iar Manolache spuse: jucăm? dar se vedea cât de colo că de fapt nu are chef. Mă doare ici, spuse el, arătând spre reverul stâng al paltonului. De ce nu scoţi paltonul ăla ud de pe dumneata, spuse şeful. Am visat ast-noapte, mai spuse bătrânul. Nu-l întrebă nimeni ce-a visat, şeful se ridică şi se duse la fereastră, norii parcă se mai subţiaseră. Manolache oftă; visase că era la circ şi-şi scotea maioul, după antrenament. Nu mai erau decât două reflectoare aprinse, spre lojile din stânga. Dintr-acolo se ivi leul rânjind ca un om şi se apropie fără grabă, îi privea fix cu ochii lui galbeni, perfect rotunzi. Ră

97

măseseră doar ei doi în tot circul. Se uită în sus şi cupola nu mai era, se vedea cerul înstelat, undeva departe, sus, sus de tot, ori foarte jos, şi-i veni ameţeală, circul se răsucise, nu ştiu cum, şi el simţi că începe să alunece (nu, nu era zbor!), să cadă ca într-o fântână peste ghizdurile căreia se aplecase prea mult şi leul cădea şi el ori poate că leul zbura, cobora lin peste trupul lui care se prăbuşea în cer ca într-o apă…

Într-adevăr, norii se mai subţiaseră şi nu mai erau atât de compacţi. O lumină uşor trandafirie se aprinsese pe o porţiune de deasupra pădurii. El îşi încleşta pumnul pe cremona ferestrei şi aşteptă. În cameră nu se auzeau decât stropii mărunţi ai ploii, răpăiala aceea monotonă, exasperantă, şi respiraţia celorlalţi doi. Manolache sufla greu, aproape gâfâia, se gârbovise pe scaun; Lică se răsucise de la masă şi se uita spre fereastră încercând să vadă peste umerii laţi ai şefului: cerul părea să se lumineze. Ia veniţi încoace puţin, spuse şeful. Manolache tresări, parcă trezit din somn. Lică se sculă şi se duse; bătrânul veni mai târziu. Şeful apucă braţul impiegatului, uită-te, spuse el, acolo, deasupra pădurii. Da, murmură Lică, înseamnă c-o să-şi ia zborul. Acolo cred că nici nu

mai plouă…

În dimineaţa aceea începuse din nou să ningă. Manolache, îmbrăcat doar într-un pulover cenuşiu „cu căciula lui ţuguiată, trasă până peste urechi, curăţa zăpada de pe peron şi de lângă şine, aruncând-o de partea cealaltă unde, în ultimele zile, făcuse un adevărat meterez de zăpadă oare-i ajungea mai sus de piept. Şeful apăru la fereastra camerei lui de la etaj, cu un obraz acoperit de clăbuc, bună dimineaţa, nene Manolache, strigă el şi îşi agită braţul, mâna în care

98

ţinea briciul. Manolache îşi răsuci faţa spre fereastră, avea căciula înfundată pe ochi, încercă s-o împingă mai spre ceafă, se împiedică de şină ori chiar de lopată, care-i alunecă între picioare, şi căzu pe spate, în zăpadă. La fereastră, şeful râdea cu poftă, era numai în cămaşă, dar nici nu-i păsa de frig, ce frig! – deasupra pădurii soarele îşi făcuse loc printre nori, t Minunată dimineaţă! şi deodată, iată-l pe Lică, iese din biroul lui şi strigă ceva, Manolache nu se sculase încă din zăpadă, era atât de bine acolo, şeful râdea cu gura până la urechi, ce spui, mă? n-aud nimic, şi iar începu să râdă, bătrânul, sprijinindu-se de coada lo-peţii, se ridicase în sfârşit de jos, a deraiat 4 223, răsună vocea lui Lică şi cel de la fereastră, deşi de astă dată auzise, duse mâna pâlnie la ureche şi se aplecă peste pervaz, în mâna cealaltă, briciul. A deraiat un mărfar, urlă Lică, expresul va opri aici, până la noi ordine. Cum a deraiat? Stai că vin jos, ţipă şeful. Doar să-mi iau haina, şi se şterse de clăbue, un obraz îi rămăsese neras, Manolache înfipsese lopata în mormanul de zăpadă şi intrase şi el la Mişcare, după Lică. Acesta mânuia telegraful care păcănea şi tiuia de mama focului, ce zice, mă, ce s-a mai întâmplat? apoi intră şi şeful cu o mutră gravă şi caraghioasă, un obraz se vedea că-i neras, sub ureche îi rămăsese o urmă de clăbuc. Intră şi trânti uşa. Avea pe cap chipiul cel roşu, vestonul îi era desfăcut.

Pun rămăşag că până mâine iese soarele, spuse Lică împărţind cărţile. Nu-i. răspunse nimeni. Nu credeţi? spuse el şi se

opri cu restul cărţilor în mină, se uită la ceilalţi doi mirat sau întrebător şi repetă: … până mâine iese soarele. Hai, dă cărţile şi lasă teo

99

riile, spuse şeful, iar Manolache mormăi şi el ceva în legătură cu reumatismul lui care nu-i prevestea nimic bun. De data asta, reumatismul dumitale se înşală. Sau nu, nu se înşală. Se schimbă vremea, asta e! Se face frumos, iese soarele, de-aia te doare. Hai, joacă, spuse şeful, că tot nu depinde de noi. Nu depinde nimic de noi, a bombănit Lică, şi asta l-a mai înviorat puţin pe nea Manolache, nimic, a spus el cu vădită satisfacţie, aruncând o carte peste celelalte îngrămădite la mijlocul mesei, nimic.

Iar acum, în faţa ferestrei, Lică ar fi putut spune: uite că am avut dreptate, peste pădure nu mai plouă şi-o să stea şi aici. Şeful îi apucase braţul, era emoţionat ca de fiecare dată: priveşte, acolo, deasupra pădurii. Cerul căpătase o culoare trandafirie, parcă oglindea un mic incendiu sau numai un foc, urt rug înălţat în pădure. Ăsta era semnul! Sigur că nu mai plouă, şopti cel cu mustaţă şi pe urmă îşi încleşta mina ca o gheară în braţul tânărului de lângă el. Cerul se înroşi mai tare şi dintre copacii pădurii îşi luă zborul un vultur gri-argintiu, care se înălţă vertiginos într-o spirală îngustă ca un şurub, sfâşiind trandafiriul şi purpura cerului. Ce mare s-a făcut! se minună Manolache cu palma la gură. Creşte mereu, d>a, creşte, vorbi printre dinţi cel eu mustaţă. Vulturul se vedea din ce în ce mai mic, se rotea acum undeva sus, în înaltul cerului, străjuind de acolo dealurile acoperite de păduri şi linia ferată şerpuind printre ele. N-a mai zburat de mult. Sau a zburat şi nu l-am văzut noi. O fi zburat noaptea… Noaptea? nu poate zbura noaptea. De ce nu poate zbura noaptea? Uite-aşa, nu poate. E prea întuneric şi doar nu-i

100

liliac… Şeful tăcea. Vorbăria celor doi începuse să-l enerveze; plecă de la fereastră, făcu câţiva paşi prin cameră, apoi ieşi. Afară nu mai ploua.

Nu mai fusese într-un oraş de la înmormântarea Mariei, care

n-a vrut să fie arsă în crematoriul sanatoriului şi nici îngropată în satul învecinat; a fost nevoit s-o care până la halta cealaltă, de dincolo de pădure, şi de acolo, mai departe, cu trenul. Dar asta nu s-a putut decât după autopsie, de care n-a avut cum să scape, ăia de la spital ţineau morţiş: e în interesul ştiinţei, spuneau ei, iar dumneavoastră tot n-aveţi ce pierde. Până la urmă a acceptat, s-a aşezat pe o bancă în poiana din faţa spitalului şi-a aşteptat ca ştiinţa să progreseze niţel. Nea Manolache venise cu el, să-l ajute, Lică rămăsese la gară, singur. Apoi lucrurile au mers mai repede, halta nu e departe, iar de acolo până la primul orăşel n-aveau decât o oră cu trenul. Şi înmormântarea s-a desfăşurat cu mare repeziciune: erau numai ei doi, preotul şi groparii. S-au întors chiar în aceeaşi zi, seara, aducând cu ei o ladă cu isticle de rom şi un pachet de cărţi de joc.

Începea iarna. Ploile se transformară iute î» lapoviţă şi ninsoare, şi în scurt timip zăpada acoperi totul. Aproape în fiecare zi ningea, în vreo două rânduri au venit nişte echipe speciale ca să deszăpezească linia, plugurile locomotivelor erau deseori neputincioase. Cam pe atunci s-a petrecut accidentul. N-a fost o catastrofă despre care să scrie ziarele: n-au murit decât două per. soane, mai târziu, la spital, iar alte câteva ş-au ales cu diferite răni mai mult sau mai puţin grave. Şi nu era nimeni vinovat. Trenul a deraiat la o curbă unde vântul îngrămădise zăpada, ningea cu fulgi mari şi mecanicul nu vedea decât alb în faţa ochilor. Nu mergea cu cine ştie ce viteză, dar linia era probabil în locul acela acoperită cu o crustă de gheaţă. Groaznic ar fi, fost dacă n-ar fi reuşit să oprească expresul care venea după mărfar; căci plecase din ultima gară dinainte de ha, ltă şi gonea, în ciuda zăpezii, cu o iuţeală nebună, era în mare întârziere. Dar mecanicul a receptat semnalul de oprire şi a frânat exact în faţa haltei unde cei trei, în frunte cu bărbatul înalt şi mustăcios, stăteau drepţi, emoţionaţi la calme. La ferestrele vagoanelor se iviră chipurile mai mult vesele decât uimite ale călă +orilor. Ningea atât de frumos! şi când au aflat despre ce-i vorba – aveau de stat, spuneau unii, poate până seara – cei mai mulţi au

coborât. Niciodată nu mai fusese atâta lume pe peron!… Şeful se agita de colo-colo, neştiind ce să facă într-o asemenea împrejurare, Lică stătea de vorbă cu conductorul, iar Manolache dispăruse, – ba nu, iată-l acolo, în faţa magaziei privind cu luare-aminte şi desigur intimidat de toţi oamenii aceia necunoscuţi şi eleganţi care foiau pe peron; unii au intrat în clădirea haltei unde nu găsiră pe nimeni, au ieşit, l-au văzut pe şef, care se învârtea fără rost pe peron, şapca vişinie i se strâmbase pe cap, s-au dus spre el şi-au cerut de băut. Manolache! a strigat şeful şi au fost puse la bătaie şi ultimele sticle de rom. Alţii, după ce au aflat că trenul mai stă încă cel puţin, câteva ore, au luat-o spre pădure sporovăind încântaţi. de frumuseţea peisajului, câţiva aveau şi schiuri: Manolache le-a arătat o cărare pe unde s-au avânţat cei mai tineri şi mai îndrăzneţi, pătrunzând câtşvalşute de metri în pădure, pe drumul spre sanatoriu). N; Urnaidoamna aceea frumoasă care nu vorbea

102

nici româneşte nici franţuzeşte (era suedeză, susţinea mai târziu Lică în lungile discuţii pe care le-au purtat între ei), femeia aceea înaltă, cu părul lung şi biond, îmbrăcată într-un pulover alb şi pantaloni albaştri, numai ea, la început, n-a vrut să coboare, a preferat să stea în compartiment; în patul de sus se afla colivia pe care, mai târziu, abia a cărat-o şeful pe culoarul în „gust din vagonul de dormit, iar ea stătea tolănită în cel de dedesubt, cu palmele sub ceafă, calmă, aştepta. O dată sau de două ori s-a ridicat şi s-a dus până la fereastra de pe culoar, şeful tocmai trecea, apoi s-a întors în compartiment, s-a uitat câteva clipe la puiul de vultur, care lovea cu ciocul zăbrelele coliviei, şi s-a lungit la loc pe pat, în aceeaşi poziţie. Afară ceilalţi călători se agitau de colo încoace ori discutau între ei alcătuind mici grupuri multicolore. Trenul avea fireşte şi vagon-restaurant, dar la ora prânzului i-a apucat pe toţi deodată o foame cumplită şi n-au încăput în vagon, a fost nevoie să se transporte mâncarea în clădirea gării, în fosta sală de aşteptare şi chiar în dormitoarele celor trei ceferişti care n-au avut nimic împotrivă, arătându-se foarte ospitalieri. Ninsoarea continua cu

aceiaşi fulgi mari şi pufoşi. Era o veselie la urma urmei nu prea potrivită cu cauzele acestei opriri neaşteptate; dar nimeni nu părea să se gândească la asta. Tot atunci, la prânz, se ivi pe peron şi doamna cea blondă, coborî fără să şovăie (fiind suedeză, explica a doua zi Lică, era obişnuită cu ninsori chiar mai grozave decât asta) şi merse direct la şef care se deosebea de toţi ceilalţi datorită chipiului său roşu şi a staturii atletice. Vorbele rostite de ea n-aveau cum să fie înţelese de bărbatul ăsta voinic care, neştiind ce să facă

103

— Se trezise pe neaşteptate în faţa ei – îşi răsucea inl timidat mustaţa. Şi nici prin semne nu reuşiră să se înţeleagă: ea îşi desfăcea braţele lungi şi, îndoind uşor I genunchii, mişca din ele ca din nişte aripi şi apoi brusc le aducea înainte şi cu mâinile arăta ceva de dimenfsiuni destul de mici, şi iarăşi în lături, fluturându-le de mai multe ori. Nu-i zdravănă, îşi spune şeful şi îşi prinsese falca în podul palmei. Poate vrei să mănânci, zise el şi se bătu cu două degete peste buze, apoi duse I mina în dreptul stomacului, dar ea continua să fluture [din braţe şi, din când în când, să arate cu palmele, aplecându-se spre el, ceva mic, o cană, un şarpe sau poate o pasăre, nu înţelegea. Şi atunci ea îl apucă de mânăj şi-l trase după ea în tren, când urcară, el îi admiră picioarele lungi şi şoldurile învelite strâns în pantalonii aceia albaştri, merse după ea pe culoar, intrară într-un compartiment şi ea se întoarse şi-i zâmbi.

Făcu câţiva paşi spre pădure, apoi se opri. Pământul mustea de atâta ploaie, în unele locuri bocancii se afundau în noroi până peste şireturi. Ţipătul păsărilor era strident şi provocator, ţipete Scurte sau prelungi străpungeau foşnetul egal al valurilor de frunze, o gâfâială ciudată venea de sub pământ. În depărtare, se auzeau gemete amestecate cu mormăieli şi grohăituri, un scrâşnet uniform, râcâituri perseverente şi, peste ele, rafalele de lovituri ale ciocănitoarelor şi strigătul buhei, urlete răguşite de lup şi apoi o clipă sau două de linişte, doar foşnetul molcom al frunzelor, şi iar zgomotul dinainte şi aripi mici fâlfâind speriate. Mai bine şi se întoarcă. Aproape toată noaptea stătuse de veghe la căpătâiul lui

Manolache şi acum îl durea capul. Se prăpădeşte bătrânul, îşi spuse el, nu mai are mult, şi în clipa aceea un fâlfâit puternic se auzi deasupra pădurii şi o umbră căzu peste copaci. Cât de mare s-a făcut, şopti şeful, şi nu se mai auzea decât foşnetul frunzelor, vulturul coborâse probabil în luminişul din dreptul sanatoriului unde Lică susţinea să fie transportaţ şi bătrânul; dar cum să ajungem acolo, poteca era i desfundată, şi-apoi ştii ceva, Lică? – şi se apropiase! de impiegat cu ochii lucind de emoţie sau poate că de teamă – eu nu cred că mai primeşte la sanatoriu, vreau să spun, ştii că trebuia reparat, era vechi… Prostii! spuse Lică şi se uită la bătrânul care gemea încetişor cu palma lipită de piept, adevărul e că \le *fri*că. Şeful nu răspunse nimic, abia mai târziu, după ce trecu expresul şi începu din nou să plouă cu stropi mărunţi şi deşi care se auzeau răpăind pe acoperişul de tablă al magaziei, abia mult mai târziu, când bătrânul adormise şi respira ceva mai uşor, îl luă pe Lică de-o parte şi-l rugă să plece cu primul tren şi să aducă un doctor. Degeaba telefonăm, trebuie să te duci tu; eşti băiat deştept, te descurci. Hai, te rog, du-te. Pe el nu-l putem transporta în halul în care se află; pe urmă bun mai vedea… L-a surprins uşurinţa, chiar graba, cu care Lică a acceptat să plece după medic. A urmat o noapte chinuitoare, bătrânul se perpelea în aşternut şi gemea prin somn ori se deştepta şi începea să spună vorbe fără şir; câte-o frântură de frază totuşi avea oarecare noimă, se referea mai ales la tinereţea lui, când fusese acrobat la circ, spunea ceva despre un trapez agăţat sus, tocmai în Cupola circului, un leu care zbura sau cădea peste el, lunecau amârdoi într-o fântână plină de stele. Faţa bătrânului se schimo

104

105

nosise de tot în efortul acesta de a vorbi, de a-i spune şi celuilalt… N-avea cum să-l ajute.

Se răsuci pe călcâie şi-o luă înapoi, spre gară, încercând să se afunde cât mai puţin în noroi. Auzi iarăşi, parcă şi mai puternice, zgomotele pădurii: ţipetele ascuţite ale păsărilor şi colcăiala surdă

de trupuri care se furişează, gonesc ori se pitesc printre trunchiurile copacilor. Nu se putu stăpâni şi întoarse brusc capul. Nu era nimeni în spate, nu se vedea nimic deosebit.

Acolo în colţ, gemea bătrânul, uite-l acolo – şi arătă cu braţul descărnat spre o fiinţă văzută numai de el. Bărbatul de alături îi ştergea fruntea knbrobonată de sudoare, apucă de pe masă paharul şi-l ajută» ţinându-l de ceafă, să bea. Nu, nu mi-e frică, zău că nu mi-e frică. De ce să-ţi fie frică, spunea celălalt, trebuie să ai răbdare, trebuie să aştepţi. Şi afara ploua întruna, cu stropi mărunţi şi deşi; ploaia lovea tenace acoperişul şi frunzele stejarului, şinele pe care nu mai trecuse niciun tren, de douăsprezece ore niciun tren. Spre dimineaţă, bătrânul în sfârşit adormi, cu o mână aşezată pe piept, cealaltă încleştată de marginea păturii. Ploaia se oprise, nu se mai auzea. Mijeau zorile. Intră în camera telegrafului, apăsă pe o manetă, apoi pe alta, răsuci un buton, încă unul, nimic: telegraful amuţise. Îşi lăsă capul pe braţe şi rămase aşa mult timp, fără gânduri, simţind cum se scufundă într-o beznă umedă, ori, dimpotrivă, se înalţă, ca un înecat al cărui trup iese la suprafaţă.

Nu era uşor de cărat colivia pe culoarul îngust al vagonului de dormit, deşi vagonul era pustiu, toţi co-oorâseră şi, acum, fie că se plimbau pe peron ori în

106

spatele gării – unii mai îndrăzneţi o luară pe poteca dinspre pădure, aveau şi schiuri cu ei – fie că se aşezaseră să mănânce în sala de aşteptare sau în camera lui Lică, în vagonul-restaurant nu mai era loc. Colivia se izbea de pereţii culoarului şi pasărea, speriată, enervată, încerca să-şi desfacă aripile şi lovea cu ciocul în zăbrele sau printre, în coapsa bărbatului din fericire acoperită cu stofa groasă a uniformei albastre, de ceferist. Femeia venea în urmă şi, de fiecare dată când bărbatul întorcea capul, pe faţa ei se ivea imediat zâmbetul enigmatic pe care îl avusese şi mai înainte, în compartiment; el se fâstâcise de tot, încercase s-o îmbrăţişeze, pe urmă şi-a dat seama că e ridicol, zâmbetul ei apărea automat, ca şi cum ai învârti un buton şi un mic bec trandafiriu s-ar aprinde în

dosul frunţii şi i-ar lumina chipul, ochii albaştri. I-a arătat colivia şi a rostit ceva în limba aceea aspră, câteva cuvinte scurte, spuse cu o voce voalată şi poruncitoare. El s-a uitat la colivie, apoi la ea, şi a dat din cap, ascultător. Se simţea vinovat pentru gestul stupid de mai înainte şi ea l-a apucat de mâneca hainei şi i-a ridicat braţul şi el a înţeles ori i s-a părut că de astă dată înţelege s-a înălţat pe vârfuri, a înşfăcat colivia cu zăbrele aurii (or fi fost chiar de aur?) şi-a scos-o pe culoar. Femeia îi zâmbi. A dus colivia sus, la el în cameră, sub privirile nedumerite ale lui Lică şi ale bătrânului, pe urmă s-a întors să aducă apă şi carne, vulturului îi era sete, cât pe-aci să spargă cana când şi-a repezit ciocul încovoiat, Afară ploua, de atâtea zile ploua mereu, cu stropi mărunţi, şi deşi, fără întrerupere, norii rămâneau compacţi, nici prea sus nici prea jos, e parcă un singur nor, o burtă uriaşă, cenuşie; ploua, şi stejarul din

107

dreptul magaziei era îmbibat de apă, umflat, frunzele stăteau nemişcate, de plumb; n-a mai trecut niciun tren, de mult timp n-a mai trecut niciunul şi Lică nu s-a întors, n-avea cum. El ieşea din când în când pe peron, zgribulit în mantaua impermeabilă, cu zdreanţă aceea de steag pe care o lua cu el fără să-şi dea seama, pesemne din obişnuinţă şi stătea mult timp nemişcat în ploaie, cu privirea pierdută de-a lungul şinelor. Aştepta. Bătrânul murise privind ţintă spre un colţ al odăii, şi-a ridicat capul într-un ultim efort, încercând să întindă şi braţul, dar n-a mai putut, capul i-a căzut pe pernă, mâna i s-a încleştat pe pânza cămăşii, şi-a rămas chircită la piept; pe cealaltă i-a adus-o el şi pe urmă i-a închis pleoapele şi-a deschis fereastra: afară parcă se mai luminase puţin.

Intră în biroul lui Lică şi se aşeză pe scaun, în faţa mesei se afla toată aparatura aceea complicată, acoperită de praf. Apăsă pe o manetă, învârti un buton, apoi renunţă. Atunci, când au aflat de suprimarea cursei, se apucaseră mânioşi să redacteze un memoriu de nu ştiu câte pagini şi-au ajuns şi la ceartă din pricina asta. Se certaseră în toată legea, Lică spusese că pleacă, îşi dă demisia. Se înfierbântase, nu mai ştia ce vorbeşte şi n-avea dreptate, aşa

credea şi Manolache, n-avea dreptate. Dovadă că până la urmă n-au mai trimis niciun memoriu, ar fi fost inutil, poate că nici n-ar fi fost citit, şi chiar dacă ar fi fost, spuneţi şi voi, ce vă închipuiţi că se mai poate face, cum s-a hotărât aşa rămâne. Nu depinde de noi, şi Lică a mormăit şi el: nimic nu depinde de noi, nimic, a spus vesel nea Manolache. În cameră nu se auzeau decât stropii mărunţi ai ploii, răpăiala aceea monotonă, exasperantă, şi

respiraţia gâfâită a muribundului. Şi totuşi norii parcă se mai subţiaseră şi nu mai erau atât de compacţi. O lumină uşor trandafirie se aprinsese pe o porţiune de deasupra pădurii. Îşi încleşta pumnul pe cremona ferestrei şi aşteptă.

Afară ningea. Ploile se transformaseră la un moment dat în lapoviţă şi ninsoare şi în scurt timp zăpada acoperi totul. Ningea aproape în fiecare zi, ca şi în iarna accidentului. N-a fost de fapt o catastrofă despre care să scrie ziarele; şi nu era nimeni vinovat. Trenul a deraiat la o curbă, Lică ţipa cât îl ţinea gura, iar el, acolo sus, la fereastră, deşi auzise, duse mâna pâlnie la ureche şi se aplecă peste pervaz. A deraiat un mărfar, mai strigase o dată Lică, expresul trebuie oprit aici, până la noi ordine. Manolache se ridică de jos şi înfipse lopata în mormanul de zăpadă. Mecanicul a receptat semnalul şi, cu toate că mergea cu o viteză nebună – era în întârziere – a frânat exact în faţa haltei unde ei, toţi trei, stăteau drepţi, emoţionaţi din cale-afară. Ningea cu fulgi mari şi era atât de frumos că toţi călătorii au coborât pe peron. Numai ea n-a coborât, a preferat, la început, să stea în compartiment, poate că nu ştia ce se întâmplase, nu înţelegea nimeni ce spune; avea un fel de a vorbi aspru şi melodios în acelaşi timp şi el ridica din umeri, poate că i-o fi foame, duse mâna la gură, apoi la burtă, vrei să mănânci? Ea îşi desfăcea braţele lungi şi, îndoindu-şi uşor genunchii, începea să le mişte ca pe nişte aripi, fluturându-le de mai multe ori. Se apleca pe urmă spre el şi-şi apropia palmele să arate că e vorba de un şarpe ori de o pasăre, de un pui de vultur cu ochi rotunzi şi umezi pe care îl ţinea într-o colivie cu zăbrele de aur, acolo, pe

109

patul de deasupra. El a încercat s-o îmbrăţişeze, dar şi-a dat repede seama că interpretase greşit zâmbetul ei, zâmbetul acela misterios care i se aprindea pe faţă aşa cum se aprinde un bec când răsuceşti comutatorul. Nu era uşor de cărat colivia pe culoarul îngust al vagonului de dormit, deşi culoarul era pustiu, toţi coborâseră. Colivia se izbea de uşi, de perete, era grea, şi vulturul încerca să-şi desfacă aripile şi lovea cu ciocul în zăbrele ori printre ele, în coapsa bărbatului în haine albastre, de ceferist. Femeia rămăsese în urmă şi el se opri s-o aştepte.

Era o suedeză, susţinea Lică împărţind cărţile, blondă, înaltă, cu pulover alb. Numai suedeză putea să fie. Aşa că era obişnuită cu ninsori mult mai grozave decât aia de atunci. Din cauza asta nu s-a repezit să coboare, iar când s-a hotărât, a făcut-o cu nepăsare, fără să privească în jur. Pun rămăşag că era suedeză. Nu-i răspunse nimeni. Nu credeţi? spuse el şi se opri cu cărţile celelalte în mână, se uită la ei mirat şi spuse răspicându-şi cuvintele: sue-deză era! Hai, dă cărţile şi lasă teoriile, spuse bărbatul cu mustaţă şi aruncă o privire spre colivie, iar Manolache, care-i surprinsese privirea, mormăi că a fost o greşeală că i-a dat drumul vulturului, nu trebuia, ascultaţi-mă ce vă spun. Atunci el s-a repezit la fereastră. Nu greşea niciodată. Veniţi aici, spuse el, şi apucă braţul lui Lică: uită-te! Deasupra pădurii cerul deveni purpuriu şi după câtva timp vulturul ţâşni, mare cât un avion, şi începu, să se rotească în cercuri largi, din ce în ce în ce mai largi, care treceau şi peste clădirea haltei. A mai crescut? întrebă Lică şi se vedea că e puţin înfricoşat şi nu atât de vulturul care creştea nefiresc (poate că e o specie gigan

110

tică din Suedia!), cât de solemnitatea şi bucuria abia reţinută cu care celălalt urmărea zborurile tot mai dese ale păsării. Apoi Manolache nu se mai putu ridica din pat şi ceilalţi doi îl vegheau cu schimbul.

Făcu câţiva paşi spre pădure şi se opri. Pământul mustea de

atâta ploaie. Pe Manolache îl îngropase acolo, în spatele haltei; săpase o groapă adâncă, dev> teamă ca nu cumva lupii, adulmecând hoitul, să vină să-l dezgroape cu ghearele. O dimineaţă întreagă; a stat în ploaie şi a săpat. Dinspre pădure se auzea ţipătul ascuţit al păsărilor care străpungea foşnetul frunzelor şi răpăiala egală şi monotonă a ploii; de departe veneau gemete amestecate cu mormăieli sau grohăituri şi aripi mici fâlfâind speriate. O gâfâială ciudată ieşea parcă de sub pământ. Era acolo, ca şi în pădure, o întreagă industrie, fabrici şi ateliere care aveau şi ziua şi noaptea, fără întrerupere, o activitate tenace, tainică, îşi continuă drumul cu paşi liniştiţi, de plimbare; nu mai avea nimic de făcut, nicio obligaţie, era liber de dimineaţă până seara. Respiră adânc de câteva ori. O clipă se gândi să se ducă până la sanatoriu – în trei ore, dacă întindea puţin pasul, ajungea – şi să telefoneze, să explice situaţia, moartea bătrânului, fuga lui Lică, stricarea telegrafului, erau atâtea de spus; prea multe chiar, aşa, toate deodată! Şi de ce n-ai anunţat dumneata mai din vreme? Ce putea să răspundă?… A fost bolnav şi el, a răcit probabil în ziua când l-a îngropat pe bătrân, săpase o groapă adâncă de tot… Şi de ce nu mai treceau trenurile prin faţa haltei? acum era rândul lui să pună întrebările, şi-şi va îngroşa vocea şi chiar va tuşi sever. Au desfiinţat halta, iar pe el l-au părăsit aici, în pustietatea asta, deşi, sincer vor

111

bând, gândul nu-l înspăimânta, dimpotrivă, din străfundurile fiinţei lui simţea cum urcă în conştiinţă o bucurie căreia nu-i găsea nicio justificare firească. Îşi dădu seama că era fericit cum nu mai fusese de mult, poate niciodată. Ce rost avea să mai facă drumul până la sanatoriu? Acolo, cine ştie, de mult nu mai era nimeni, va găsi doar nişte ziduri pustii, vântul smulsese o parte din acoperiş, iar păsările îşi făcuseră cuibul printre bârnele rămase; jivinele pădurii pătrunseseră înăuntru, se plimbau nestingherite prin salozie, printre paturi, în sala de operaţii; ultimii bolnavi îşi dădeau duhul sub suflarea fierbinte a animalelor care lo lingeau picioarele şi mâinile descărnate. Şi chiar dacă nu era aşa, chiar dacă sanatoriul fusese

între timp reparat, instalaţii ultramoderne aduse din străinătate, pe terasă, în şezlonguri multicolore, bolnavii stau la soare supravegheaţi de femei înalte, blonde, în halate albe, chiar dacă sanatoriul e în plină prosperitate şi pe pajiştea din faţa clădirilor, nenumărate automobile îi dădeau o notă de modernitate în plus, tot nu mai are niciun rost să se ducă. El trebuie să rămână la haltă, nu poate să-şi părăsească postul, deşi telegraful e stricat şi trenurile nu mai treceau – ori poate în zilele şi nopţile când a zăcut bolnav sau a dormit ca să se întremeze, poate că atunci trecuseră multe, unul după altul, trecuseră pentru o săptămână, pentru o lună întreagă – oricum el trebuie să rămână şi să aştepte ca fanionul pregătit, palma dreaptă ridicată la chipiu, mereu în poziţie de drepţi, nemişcat.

Afară ningea. Manolache, cu căciula lui ţuguiată trasă peste urechi, curăţa zăpada. El tocmai se rădea, sus, în camera lui şi-i strigă bună-dimineaţa, nene Manolache – deasupra pădurii, soarele începuse să-şi facă loc printre nori. Pe urmă s-a întâmplat accidentul ăla şi expresul a fost nevoit să oprească în faţa haltei. Călătorii au coborât aproape toţi din vagoane, erau veseli ca nişte copii. Ningea frumos, ou fulgi mari şi pufoşi. Mai târziu a venit şi femeia cea blondă care a prins să dea din braţe ca din nişte aripi şi apoi l-a tras după ea în compartiment unde el a încercat s-o sărute. Nici măcar nu s-a ferit, poate doar din zâmbetul ei şi-a dat seama cât era de ridicol. Şi-a văzut colivia şi atunci, în momentul acela, tot n-a înţeles. Abia mult mai târziu, după ce expresul plecase, şi după multe nopţi; bătrânul murise, iar Lică, impiegatul cel vorbăreţ, dispăruse, dăduse bir cu fugiţii. Mult mai târziu.

Afară plouă, cine ştie de câte zile plouă mereu, cu stropi mărunţi şi deşi, fără întrerupere; dar, în curând, norii nu vor mai fi atât de compacţi încât să-ţi închipui că e un singur nor, un pântec uriaş cenuşiu-albicios; plouă, şi stejarul din dneptul magaziei e îmbibat de apă; frunzele stau nemişcate, grele ca plumbul. De mult n-a mai trecut niciun tren, zadarnic şeful haitei stă pe peron, în mantaua sa impermeabilă, cu fanionul ud leoarcă în mâna stângă,

cealaltă gata pentru salut. Niciun tren nu mai trecea prin faţa haltei, între traversele şinelor a crescut iarbă şi buruieni, iar şinele ou început să rugineascâ.

Şi totuşi el aşteaptă; se bărbiereşte cu mare grijă în fiecare zi, se îmbracă în hainele noi şi aşteaptă. Se aşază pe o bancă de pe peron şi ascultă freamătul pădurii, zgomotul pe care îl face ploaia izbindu-se de frunze. Din când în când, gemete şi urlete îndepărtate.

112

113

Stă şi priveşte îndelung dealurile împădurite care înconjoară halta. Uneori ploaia se opreşte pentru câtva timp, cerul prinde să se înroşească pe o porţiune, undeva deasupra pădurii, şi toate zgomotele mărunte sunt acoperite de fâlfâitul unor aripi imense. Se scoală atunci de pe bancă şi în poziţie de drepţi, urmăreşte cu gâtlejul uscat de emoţie zborul în cerc sau în spirală al vulturului. Faţa i se luminează ca într-un extaz, degetele i se încleştează pe minerul fanionului ori în postavul albastru al uniformei. Nu mai e mult. Va aştepta răbdător, gata oricând. Atunci ploaia se va opri, norii se vor fărâmiţa şi vântul îi va alunga, cerul va rămâne senin. El se va scula încă din zori şi ochii îi vor străluci de bucurie. În oglindă, va zâmbi la fel de enigmatic şi de intens ca şi femeia din tren. Se va rade, se va parfuma, îşi va peria cu mare grijă hainele care sunt ca şi noi, deşi în ultimul timp le poartă în fiecare zi, va lua de pe colivie chipiul cel roşu bătând în vişiniu şi va coborî pe peron. Va intra în biroul lui Lică, se va uita la telegraful plin de praf, se va duce apoi la fereastră şi va vedea cerul devenind uşor trandafiriu pe o porţiune ştiută numai de el. Va ieşi afară, va face câţiva paşi în directa pădurii, va asculta foşnetul de valuri al frunzelor şi ţipătul păsărilor; va auzi toate acele gemete şi gâfâieli şi urlete îndepărtate, venind parcă de sub pământ ori mai degrabă din adâncul pădurii. Se va întoarce, va privi spre celălalt deal, cel din faţa haltei, se va uita la şinele ruginite, năpădite de iarbă şi buruieni; se va aşeza pe banca de pe peron şi va aştepta scrutând atent cerul.

114

Acolo, deasupra pădurii, cerul va continua să se coloreze: din trandafiriu va trece treptat în roşu, într-un roşu din ce în ce mai aprins, mai puternic, un roşu de purpură, un roşu împărătesc! – şi atunci toate zgomotele pădurii vor amuţi şi nu se va mai auzi decât fâlfâitul aripilor argintii ale uriaşului vultur care se va desprinde dintre coroanele copacilor crescând imens şi acoperind cu umbra lui dealurile şi pădurile şi se va înălţa, tot mai sus, mai sus, strălucind argintiu pe mătasea purpurie a cerului, se va roti, o dată de două ori, de nenumărate ori, la început urcând, apoi coborând, şi cercurile vor fi din ce în ce mai largi, mai lente, vor trece şi pe deasupra haltei, pe deasupra chipului tău transfigurat de emoţie, cu ochii umezi de bucurie, cu gâtlejul uscat, şi muşchii cefei te dor de efortul pe care-l faci să urmăreşti zborul din ce în ce mai larg şi mai coborât al vulturului, şi, la un moment dat, o umbră va cădea peste toate, iar tu, cu gesturi maşinale, vei începe să-ţi deschei nasturii uniformei, ai cămăşii, vulturul zboară din ce în ce mai aproape, mai jos, aripile lui vuiesc făcând să se mişte aerul, crengile copacilor se îndoaie, stejarul se apleacă la pământ şi acoperişul haltei e smuls de curent, umbră şi frig, aripile argintii tot mai aproape, mai aproape, nu mai vezi cerul, el, vulturul, e acum cerul tău, şi-ţi întinzi pieptul, trupul întreg într-un ultim efort.

Dar până atunci afară plouă, plouă mereu, cu stropi mărunţi şi deşi, fără între…